

IRAK'TA TÜRKMEN EĞİTİMİNİN DURUMU

THE STATE OF TURKMEN EDUCATION IN IRAQ

وضع الدراسة التركمانية في العراق

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER FOR MIDDLE EASTERN STRATEGIC STUDIES

مركز الشرق الأوسط للدراسات الاستراتيجية

İRAK'TA TÜRKMEN EĞİTİMİNİN DURUMU

THE STATE OF TURKMEN EDUCATION IN IRAQ

وضع الدراسة التركمانية في العراق

ORSAM Rapor No: 141

Aralık 2012

ISBN: 978-605-4615-37-7

Ankara - TÜRKİYE ORSAM © 2012

Bu raporun içeriğinin telif hakları ORSAM'a ait olup, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek kısmen yapılacak makul alıntılar ve yararlanma dışında, hiçbir şekilde önceden izin alınmaksızın kullanılamaz, yeniden yayımlanamaz. Bu raporda yer alan değerlendirmeler yazarına aittir; ORSAM'ın kurumsal görüşünü yansıtmamaktadır.

STRATEJİK BİLGİ YÖNETİMİ, ÖZGÜR DÜŞÜNCE ÜRETİMİ

ORTADOĞU STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tarihçe

Türkiye’de eksikliği hissedilmeye başlayan Ortadoğu araştırmaları konusunda kamuoyunun ve dış politika çevrelerinin ihtiyaçlarına yanıt verebilmek amacıyla, 1 Ocak 2009 tarihinde Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) kurulmuştur. Kısa sürede yapılanan kurum, çalışmalarını Ortadoğu özelinde yoğunlaştırmıştır.

Ortadoğu’ya Bakış

Ortadoğu’nun iç içe geçmiş birçok sorunu barındırdığı bir gerçektir. Ancak, ne Ortadoğu ne de halkları, olumsuzluklarla özdeşleştirilmiş bir imaja mahkum edilmemelidir. Ortadoğu ülkeleri, halklarından aldıkları güçle ve iç dinamiklerini seferber ederek barışçıl bir kalkınma seferberliği başlatacak potansiyele sahiptir. Bölge halklarının bir arada yaşama iradesine, devletlerin egemenlik halklarına, bireylerin temel hak ve hürriyetlerine saygı, gerek ülkeler arasında gerek ulusal ölçekte kalıcı barışın ve huzurun temin edilmesinin ön şartıdır. Ortadoğu’daki sorunların kavranmasında adil ve gerçekçi çözümler üzerinde durulması, uzlaşmacı inisiyatifleri cesaretlendirecektir. Sözkonusu çerçevede, Türkiye, yakın çevresinde bölgesel istikrar ve refahın kök salması için yapıcı katkılarını sürdürmelidir. Cepheleşen eksenlere dâhil olmadan, taraflar arasında diyalogun tesisini kolaylaştırmaya devam etmesi, tutarlı ve uzlaştırıcı politikalarıyla sağladığı uluslararası desteği en etkili biçimde değerlendirebilmesi bölge devletlerinin ve halklarının ortak menfaatidir.

Bir Düşünce Kuruluşu Olarak ORSAM’ın Çalışmaları

ORSAM, Ortadoğu algılamasına uygun olarak, uluslararası politika konularının daha sağlıklı kavranması ve uygun pozisyonların alınabilmesi amacıyla, kamuoyunu ve karar alma mekanizmalarına aydınlatıcı bilgiler sunar. Farklı hareket seçenekleri içeren fikirler üretir. Etkin çözüm önerileri oluşturabilmek için farklı disiplinlerden gelen, alanında yetkin araştırmacıların ve entelektüellerin nitelikli çalışmalarını teşvik eder. ORSAM; bölgesel gelişmeleri ve trendleri titizlikle irdeleyerek ilgililere ulaştırabilen güçlü bir yayım kapasitesine sahiptir. ORSAM, web sitesiyle, aylık Ortadoğu Analiz ve altı aylık Ortadoğu Etütleri dergileriyle, analizleriyle, raporlarıyla ve kitaplarıyla, ulusal ve uluslararası ölçekte Ortadoğu literatürünün gelişimini desteklemektedir. Bölge ülkelerinden devlet adamlarının, bürokratların, akademisyenlerin, stratejistlerin, gazetecilerin, işadamlarının ve STK temsilcilerinin Türkiye’de konuk edilmesini kolaylaştırarak bilgi ve düşüncelerin gerek Türkiye gerek dünya kamuoyuyla paylaşılmasını sağlamaktadır.

Oytun Orhan

Lisans eğitimini Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Uluslararası İlişkiler bölümünde tamamlayan Orhan, yüksek lisans eğitimini Hacettepe Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde “Kimliğin Suriye’nin Bölgesel Politikalarına Etkisi (1946-2000)” başlıklı tezi vererek tamamlamıştır. Orhan, halen Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler bölümünde doktora eğitimine devam etmektedir. 1999 – 2009 yılları arasında Avrasya Stratejik Araştırmalar Merkezi (ASAM)’nde Ortadoğu Araştırmaları Masası’nda çalışan Orhan, 2009 yılından bu yana Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM)’nde araştırmacı olarak görevine devam etmektedir.

Dr. Seyfi Kılıç

Seyfi Kılıç Lisansını Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde, Yüksek Lisansını Hacettepe Üniversitesi Hidropolitik Anabilim Dalı’nda tamamlamıştır. Ankara Üniversitesi Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı’ndan doktora derecesine sahiptir. Seyfi Kılıç, 2010 Aralık ayından bu yana Ortadoğu Stratejik Araştırmalar Merkezi (ORSAM) Su Araştırmaları Programında “Hidropolitik Uzmanı” olarak görev yapmaktadır.

Bilgay Duman

24 Şubat 1983’te Ankara’da doğdu. 2011 yılı itibariyle Abant İzzet Baysal Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Doktora Programında eğitimini sürdürüyor. Yüksek Lisans tezini “Saddam Sonrası Dönemde Türkmenler ve Kerkük” konusunda yazdı. Çeşitli medya kurum ve kuruluşlarında, ulusal ve uluslararası dergi ve gazetelerde makale ve röportajları yer aldı. Katıldığı çok sayıdaki konferansın yanı sıra, sıklıkla Ortadoğu coğrafyasında saha çalışmaları yapmakla birlikte, Birleşmiş Milletler gözlemcisi olarak Irak ve Afganistan seçimlerinde uluslararası gözlemci ekiplerinde yer aldı. Çalışmalarına ORSAM bünyesinde Ortadoğu Uzmanı olarak devam ediyor.

Nebahat Tanrıverdi O Yaşar

Nebahat Tanrıverdi O Yaşar ORSAM Ortadoğu Uzman Yardımcısı olarak ORSAM’da görev yapmaktadır. Kuzey Afrika ve Körfez ülkeleri üzerine çalışan Nebahat Tanrıverdi O Yaşar’ın Fas, Tunus, Libya, Mısır, Bahreyn ve Suudi Arabistan’daki gelişmelere dair pek yazısı bulunmaktadır. Körfez İşbirliği Konseyi ile ilgili çalışmalarının yanı sıra geçiş süreçleri ve demokratikleşme, Arap Baharı, güvenlik ve rejim değişikliği konularında çalışmaktadır. Bugüne kadar yazıları ORSAM web sitesi, Ortadoğu Analiz, Alternatif Politikalar, Akademik Ortadoğu ve Today’s Zaman gibi yayın organlarında yayınlanmıştır. Al Arabiya, TRT, TRT Türk, Nile TV, Türkmeneli TV, AHaber ve TRT Arapça gibi kanallarda yayına çıkmıştır. Uluslararası İlişkiler konusunda lisansını Hacettepe Üniversitesi’nde tamamladı. Yüksek Lisans eğitimini Ortadoğu Teknik Üniversitesi Ortadoğu Çalışmaları Bölümünde devam ettirmektedir.

TAKDİM

Saha araştırmalarına dayalı çalışmalara son derece önem veren ORSAM, yeni bir saha çalışması raporunu siz değerli okuyucularımızın dikkatine sunuyor. ORSAM Uzmanlarından Oytun Orhan, Dr. Seyfi Kılıç, Bilgay Duman ve Nebahat Yaşar'ın 10-20 Kasım 2012 tarihleri arasında "Irak Türkmen Eğitimi"ni araştırmak üzere Irak'ın Erbil, Süleymaniye, Musul, Kerkük, Selahattin ve Diyala illerinde yaptıkları saha çalışması sonucu elinizdeki bu rapor hazırlanmıştır. Bu rapor ORSAM'ın önemle üzerinde durduğu Türkmen alışmaları alanında yine bir ilk olarak gösterilebilir.

Eğitimin bir milletin geleceğinde önemli payı vardır. Özellikle Irak'ta yaşam mücadelesi veren ve varlığını korumaya alışan Türkmenler açısından eğitim belki de en öncelikli konudur. Irak'ta Türkmenlerin ana dilde eğitimi son derece sancılı süreçlerden geçmiştir. Irak'taki hemen her rejim döneminde Türkmenlere ana dilde eğitim hakkı verilmiş olsa da fiilen uygulanmamıştır. 1991'de Irak'ın kuzeyinde uçuşa yasak bölgenin oluşturulmasıyla birlikte bu bölgenin "güvenli bölge" olarak ilan edilmesinin ardından Türkmenler Irak'ta ilk kez ana dilde eğitim yapan bir okul aabilmiştir. 1993'te Kifri'de açılan Karaoğlan İlkokulu'yla birlikte Irak'ta Türkmenler ana dilde eğitim yapabileme hakkına kavuşmuştur. Ancak Türkmenler 2003'e Irak'ın kuzeyinde güvenli bölgenin (Erbil, Süleymaniye, Duhok) dışında ana dilde eğitim yapabileme hakkı elde edememiştir. 2003'de Saddam Hüseyin rejiminin yıkılmasıyla birlikte Kerkük'te 45 Türkmen Okulu açılmıştır. Türkmenlerin eğitime hazırlıksız bir biçimde başlaması beraberinde birçok sorunu getirmiştir. Günümüzde Türkmen okullarının öğretmenden kitaba, binadan eğitim araç ve gereçlerine kadar eğitimle ilgili hemen her konuda ciddi problemleri bulunmaktadır. Bu sorunlar Irak'taki yönetim kademelerinin ilgisizliğinden kaynaklandığı gibi Türkmenlerin i problemleri de Türkmen eğitiminin önünde engel oluşurmaktadır.

Türkmen eğitimine ilişkin bu sorunların kaynağını ve sebeplerini araştırmak, saha şartlarına ilişkin zm önerilerinde bulunmak amacıyla ORSAM Uzmanları tarafından yapılan saha çalışmasına ilişkin hazırlanan bu raporun faydalı olacağını umuyoruz.

Hasan Kanbolat
ORSAM Başkanı

İçindekiler

Takdim	4
Özet	7
Giriş	8
1. BÖLÜM: IRAK EĞİTİM SİSTEMİ.....	8
1.1. Irak Merkezi Hükümeti Eğitim Sistemi	8
1.2. Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Eğitim Sistemi	9
2. BÖLÜM: IRAK'TA TÜRKMENÇE EĞİTİM	10
2.1. Irak Merkezi Hükümeti'ne Bağlı Türkmençe Eğitim	10
2.2. Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'nde (IKBY) Türkmençe Eğitim	13
3. BÖLÜM: IRAK'TA TÜRKMEN EĞİTİMİNİN DURUMU	14
4. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	19

Hazırlayanlar: Oytun Orhan
Seyfi Kılıç
Bilgay Duman
Nebahat Tanrıverdi O Yaşar

IRAK'TA TÜRKMEN EĞİTİMİNİN DURUMU

Özet

- Irak'ta azınlık dillerinin tanınmasına ilişkin tarihi 1931'e kadar götürmek mümkündür. İngiliz manda yönetimi döneminde Irak parlamentosunun 1931'de kabul ettiği 74 No'lu Yerel Diller Kanunu'na göre Kerkük dahil olmak üzere Irak'ın kuzeyindeki bazı illerde Kürtçe ve Türkçe resmi dil olarak tanınmıştır.
- Irak'ta Türkmenler 1993'ten bu yana ana dilde eğitim yapan okullarda eğitim görebilmektedir. İlk olarak Kifri'de açılan Karaoğlan İlkokulu ile Türkmençe eğitimine başlanmıştır.
- 2005 Irak Anayasası'nın 4. maddesine göre ülkenin resmi dillerinin Arapça ve Kürtçe olmasının yanı sıra Türkmen, Süryani ve Ermenilerin çocuklarını ana dillerinde eğitim almalarını sağlama hakları vardır.
- 2012'de Irak Eğitim Bakanlığı bünyesinde Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü, Musul, Kerkük, Selahattin, Diyala ve Bağdat olmak üzere 5 ildeki Türkmen okullarından sorumludur.
- Irak'ın kuzeyinde Türkmen okullarının varlığı 1993 tarihine dayanmaktadır. İlk olarak Kifri'de 1993 tarihinde Karaoğlan İlkokulu, 1995 tarihinde ise Karışık Doğan Lisesi eğitime başlamıştır.
- Irak'ta Türkmen eğitimi istikrarsız bir düzlemde ilerlemektedir. 2003'ten sonra IKBY ve Irak merkezi hükümetin kontrolündeki Türkmen okulları farklılaşmıştır.
- 2010 yılına kadar Türkmen okullarındaki öğrenci sayısının düştüğü belirtilmektedir. Ancak 2010 yılından itibaren başlatılan Türkmençe eğitim kampanyasıyla öğrenci sayısında artış yaşanmıştır.
- Türkmen okullarının sıkıntılı olduğu ve bu sıkıntıların çözülmemesi halinde gelecek dönemde Türkmençe eğitimin bitmesi tehlikesi ortadadır.

Giriş

Irak'ta Türkmenler 1993'ten bu yana ana dilde eğitim yapan okullarda eğitim görebilmektedir. İlk olarak Kifri'de açılan Karaoğlan İlkokulu ile Türkmençe eğitimine başlanmış olmasına rağmen, Türkmenlere 1931 yılından itibaren çeşitli dönemlerde ana dilde eğitim hakkı tanınmıştır. Ancak Türkmenler 1993'e kadar ana dilde eğitim yapma olanağı bulamamıştır. 1991'de Irak'ın kuzeyinin güvenli bölge olarak ilan edilmesiyle 1996'ya kadar Erbil, Süleymaniye ve Duhok'ta 20'ye yakın Türkmen okulu açılmıştır. 2003'e kadar bu illerin dışında Türkmen okulları açılmamıştır. Saddam Hüseyin rejiminin devrilmesinin hemen ardından başta Kerkük olmak üzere, Diyala, Selahattin, Musul ve Bağdat'ta Türkmen okulları açılmıştır. 2012 yılı itibariyle tamamen Türkmençe eğitim yapan 95 okul bulunmaktadır. Ancak okulların fazlalığı, Türkmenlerin hazırlıksız olarak okul açması, yönetimlerin ilgisizliği, Türkmen kurum ve kuruluşlarının yeterli düzeyde eğitime destek olmaması gibi nedenlerden dolayı Türkmençe eğitimi ciddi problemlerle karşılaşmaktadır. Bu çalışmada Irak'taki eğitim sistemi ortaya konarak, Irak merkezi hükümeti ve Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'ne (IKBY) bağlı Türkmen eğitiminin durumu ele alınmıştır. Türkmen eğitiminin sorunları ortaya konarak çözüm önerileri sunulmuştur.

1. BÖLÜM: IRAK EĞİTİM SİSTEMİ

1.1. Irak Merkezi Hükümeti Eğitim Sistemi

Merkezi hükümetin idaresinde bulunan illerde eğitim 6 yaşında başlamaktadır. İlkokul, ortaokul ve lise olmak üzere 12 yıllık eğitim yapılmaktadır. Bunun ilk 6 yılı ilkokul, 3 yılı ortaokul, 3 yılı da lise eğitimi içindir. Bazı okullarda ortaokul ve lise birleşiktir. Başka bir deyişle ortaokulu bitiren ve vezaret (bakanlık) sınavında başarılı olan öğrenci okulunu

değiştirmeden eğitimine devam edebilmektedir. Normal liselerin yanı sıra endüstri, sanat, ticaret ve tarım alanlarında eğitim veren meslek liseleri ile öğretmen okulları da bulunmaktadır.

Ortaokul, lise ve üniversite eğitimini alabilmek için her eğitim dönemine bir seviye tespit sınavı yapılmaktadır. Bu sınava vezaret (bakanlık) sınavı denilmektedir. Öğrencinin vezaret sınavında göstereceği başarı ve alacağı puana göre bir sonraki eğitim döneminde devam edeceği okul belirlenmektedir. Bu sınavdan geçerli puanı alamayan öğrenci eğitim aldığı dönemin son sınıfını tekrar etmektedir. Söz konusu sınav sadece eğitim döneminin son sınıf müfredatını kapsamaktadır. Üniversite kontenjanlarını Irak Yüksek Öğretim Bakanlığı belirlemektedir.

2005 Irak Anayasası'nın 4. maddesine göre ülkenin resmi dillerinin Arapça ve Kürtçe olmasının yanı sıra Türkmen, Süryani ve Ermenilerin çocuklarını ana dillerinde eğitim almalarını sağlama hakları vardır. Bu maddeye göre, Türkmen ve Süryani dili nüfusun çoğunluğunu oluşturdukları takdirde idari birimlerin resmi dilidir. Bunun yanı sıra her bölge ve il resmi dilin yanına başka bir dili de resmi dil olarak ekleme hakkına sahiptir. 2005 anayasasının 145. maddesi de Türkmen, Süryani, Keldani ve diğer grupların idari, siyasi, kültürel ve eğitim alanlarındaki haklarını garanti altına almaktadır.

2005 anayasasında bulunan bu maddeler gereğince Türkmençe eğitimi yasal olarak başlamıştır. Irak genelinde bir toplumun yoğun olarak yaşadığı yerlerde esas ve şumuli olmak üzere iki tür okul bulunmaktadır. Şumuli okullarda alan dersleri dahil olmak üzere tüm dersler Arapça olarak verilmektedir. Ana dil seçmeli olarak 2 ders saatidir. Esas okullarda ise eğitim ana dildedir. Yalnız 4 saat Arap dili ve 2 saat de Arapça ilahiyat dersi verilmektedir.

Esas ve şumuli tüm okullarda müfredat Irak Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmekte ve her yıl revize edilmektedir. Şumuli okullarda kitaplar Irak Eğitim Bakanlığı tarafından temin edilmektedir. Irak Eğitim Bakanlığı tarafından bütün okullara kırtasiye yardımı yapılmaktadır. Şumuli okullarda Arap alfabesi, Türkmen esas okullarda ise Latin harfleri ile eğitim yapılmaktadır. Şumuli okullarda da Türkmençe dersi Latin alfabesi ile verilmektedir. Ancak Türkmençe derslerde okutulan kitapların dili Türkiye Türkçesidir. Anaokullarındaki eğitim 2 yıllıktır. Anaokullarında öğretmen maaşlar devlet tarafından ödenmektedir.

Irak'taki mevcut eğitim sistemi, 2003 öncesi dönemdeki eğitim sisteminin reforme edilmiş halidir. Bu sistemdeki en önemli değişiklik esas okullarının açılmasıdır. Aynı zamanda Baas ideolojisini silmek için eğitim sistemi sürekli olarak revize edilmektedir. Irak Eğitim Bakanlığı'na bağlı olan Müfredat Genel Müdürlüğü sistemi tamamen değiştirmeyip, müfredat üzerinde parça parça değişiklik yapmaktadır. Bu nedenle her yıl müfredatta değişiklik yapılmaktadır. 2003 sonrası dönemde Irak merkezi hükümeti eğitim alanında keskin bir kırılma yoktur. Reformlar yolu ile değişimi gerçekleştirme tercihi nedeniyle şumuli okulların geçmişini 1920'lere kadar götürmek mümkündür. Tüm aksaklıklara rağmen şumuli okullarını kapsayan eğitim sistemi kurumsallaşmış bir yapıya sahiptir. Bu nedenle öğretmen ihtiyacı konusunda büyük bir sıkıntı yaşanmamaktadır. Irak merkezi hükümeti her yıl yaklaşık 100 bin civarında devlet memuru ataması yapmaktadır. Bu atamaların yaklaşık 20 binini Irak Eğitim Bakanlığı kadroları oluşturmaktadır.

1.2. Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Eğitim Sistemi

IKBY idaresindeki illerde eğitimin finanse edilmesi IKBY'ye ait olmakla birlikte harca-

malar merkezi hükümetten IKBY'ye ayrılan bütçeden sağlanmaktadır. Okulların giderleri İl Eğitim Müdürlüklerince karşılanmaktadır.

Eğitim sistemi 2 yıllık zorunlu olmayan anaokulu ile başlamaktadır. Bu dönem 4 ve 5 yaşlarını kapsamaktadır. 6 yıllık zorunlu eğitim 6-11 yaşlarını kapsamakta ve ilkokul dönemi oluşturmaktadır. Ortaöğretim ise üçer yıllık 2 aşamadan oluşmaktadır. 3 yıllık ortaokulun ardından lise eğitimi başlamaktadır. Normal liselerin yanı sıra endüstri, sanat, ticaret ve tarım alanlarında eğitim veren meslek liseleri ile öğretmen okulları da bulunmaktadır.

IKBY idaresindeki bölgelerde ilk ve orta eğitim IKBY Eğitim Bakanlığı'nın yetki ve görev kapsamında gerçekleştirilmektedir. Bu bakanlığa bağlı okullarda yaklaşık 1.600.000 öğrenci bulunmaktadır. 160.000 civarında ise öğretmen ve diğer resmi görevliler istihdam edilmektedir. Eğitim Bakanlığı anaokulları, ilk ve ortaokul ile liselerden sorumludur.

IKBY'de Türkmen ve Hıristiyanların ana dilde eğitim hakkı tanınmıştır. Bu okullarda kendi dillerinin yanı sıra (Türkmen okullarında Türkçe, Süryani okullarında Süryanice) Kürtçe, Arapça ve İngilizce dil dersleri okutulmaktadır. Ayrıca ilahiyat/din dersleri de bölgede bulunan Yezidiler, Hıristiyanlar ve Müslümanlara göre düzenlenmiştir.

IKBY'de eğitim müfredatı Irak merkezi hükümetinden farklıdır ve IKBY Eğitim Bakanlığı altında bulunan Müfredat Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmaktadır. Bazı ders kitaplarının yurt dışında eğitim için kullanılan kitaplardan aynen çevrildiği belirtilmektedir. Kitapların basımı ise IKBY Eğitim Bakanlığı'nın anlaştığı bir basımevi tarafından yapılmaktadır ve ücretsiz bir şekilde öğrencilere dağıtılmaktadır. Kitapların yurtdışına çıkması ve yurtdışında basılması yasal değildir.

2. BÖLÜM: IRAK'TA TÜRK MENCE EĞİTİM

2.1. Irak Merkezi Hükümeti'ne Bağlı Türkmençe Eğitim

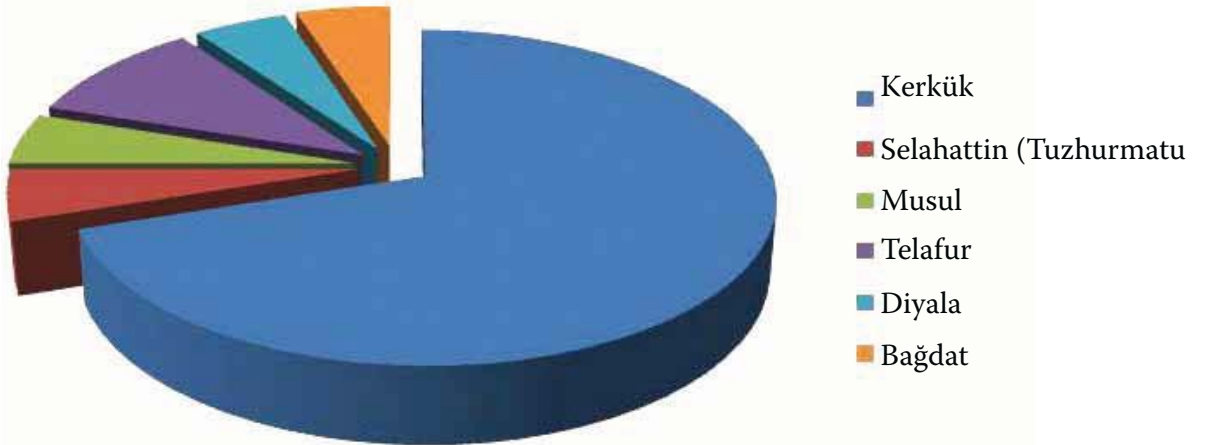
Irak'ta azınlık dillerinin tanınmasına ilişkin tarihi 1931'e kadar götürmek mümkündür. İngiliz manda yönetimi döneminde Irak parlamentosunun 1931'de kabul ettiği 74 No'lu Yerel Diller Kanunu'na göre Kerkük dahil olmak üzere Irak'ın kuzeyindeki bazı illerde Kürtçe ve Türkçe resmi dil olarak tanınmıştır. 30 Mayıs 1932 Irak Krallık Deklarasyonunda yer alan azınlık haklarına ilişkin maddelerde yerel yönetimlerin, temel eğitimin, yasal savunmanın ve yerel mahkemelerin azınlık dilleri ile yapılması kabul edilmiştir. Bu maddeler Milletler Cemiyeti tarafından garanti

altına alınmıştır. Ancak Türkmenler Irak'taki diğer etnik unsurların Araplaştırma politikaları kapsamında asimile edilme çabalarından fazlasıyla etkilenmişlerdir. Ana dilde eğitimin sürekli bir şekilde uygulanması 2003 tarihine kadar mümkün olmamıştır.

2003 sonrası dönemde ise Türkmen okulları faaliyet göstermeye başlamıştır. Bu tarihte Türkmen eğitimin temel amaçlarında eğitimden ziyade siyasi kaygılar ön plana çıkmıştır. Türkmen varlığının görünürlüğü ve siyasi haklarının güvence altına alınması gibi hususlarda ön plana çıkan Türkmen eğitimi konusu bahsi geçen siyasi baskılar altında gelişme göstermiştir. Bina ve tesislerin sağlanması, öğretmen ihtiyacının giderilmesi, Türkmençe eğitimin kurumsallaşması gibi hususlarda siyasi kaygılar belirleyici olmuştur.

	Yer	Anaokulu	İlkokul		Ortaokul		Ortaokul-Lise	Lise	Meslek Lisesi		Öğretmen Enstitüsü	Toplam
			Esas	Şumuli	Esas	Şumuli						
1	Kerkük	14	40	49	21	25	32	9	4	3		197
2	Selahattin (Tuzhurmatu)	1	2	35	-	-	1	-	-	-		39
3	Musul	1	-	33	-	4	3	4	-	-		45
4	Telafer	2	2	89	-	8	14	6	-	-		121
5	Diyala	1	-	6	-	-	-	-	-	-		7
6	Bağdat	1	-	-	-	-	-	-	-	-		1
	Genel Toplam											410

Merkezi Hükümete Bağlı Türkmen (Şumuli Dahil) Okulların Vilayet İlçelere Göre Dağılımı

2005 tarihinde kabul edilen anayasa gereğince bu tarihten itibaren Türkmençe eğitimi yasal bir düzleme sahip olmuştur. 2005 Irak Anayasası'nın 4. ve 145. Maddeleri gereği ülkedeki etnik gruplar kendi dillerinde eğitim yapabilmeye hakkına sahiptirler. Bu kapsamda farklı etnik ve dini grupların yaşadığı bölgelerde esas ve şumuli olmak üzere iki tür okul bulunmaktadır. Bu yasal çerçeve gereği 2003-2005 arasında kurulan Türkmen okulları Irak Eğitim Bakanlığı'na devredilmiş ve yetki alanına girmeye başlamıştır. Araştırma tarihinde (Kasım 2012) okulların tamamı Irak Eğitim Bakanlığı yetki alanında devredilmiş bulunmaktaydı. 2005 tarihinde Irak Anayasası'nın kabul edilmesiyle birlikte esas okullar üzerindeki tartışma gündeme gelmiştir. Türkmen esas okullarındaki temel eksiklikler ve kurumsallaşmanın tamamlanmamış olması gibi nedenlerden ötürü bu tarihte şumuli okullarda eğitimin devam etmesi ve Türkmen esas okullarının kapatılması Türkmenler arasında tartışılmıştır. Tartışmanın ana eksenini şumuli okullardaki Türkmençe seçmeli dil dersinin Türkmen varlığını, kültürünü ve dilini korumada yeterli olacağı tezi oluşturmaktaydı. 2005 tarihinde Türkmen esas okullarının korunması yönünde bir karar alınmıştır. Ancak diğer tezin varlığını hala koruduğu da gözlenmiştir.

3 Ocak 2005 tarihine kadar Türkmençe esas okullarında görev yapan öğretmenlerin maaşları Türkmeneli İşbirliği ve Kültür Vakfı (TİKV) tarafından karşılanmaktayken, bu tarihten itibaren öğretmen atamaları ile maaşlarının ödenmesi Irak Eğitim Bakanlığı tarafından üstlenilmiştir. Araştırma tarihine kadar 2005, 2006, 2007, 2008, 2010 ve 2011 tarihlerinde Irak Eğitim Bakanlığı tarafından Türkmen esas okullarına öğretmen ataması yapılmıştır.* Ancak halen TİKV tarafından maaşları verilen sözleşmeli öğretmenler esas okullarda görev yapmaktadır.

Türkmencenin eğitim dili olarak kabul edildiği esas okullarında 4 saat Arapça dil dersi ile

birlikte 2 saat din dersi Arapça verilmektedir. Bu dersler dışındaki tüm eğitim Türkmençe ile yapılmaktadır. Eğitim dilinde Türkçenin İstanbul şivesi seçilmiştir.

Esas okullarında uygulanan müfredat şumuli okullardaki müfredatın aynısıdır ve Irak Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Ancak 2003 sonrasında eski Eğitim Bakanlığı yapısında kökten bir değişiklik yapılmamıştır. Mevcut sistem üzerinde reform yapılarak devam edildiği için değişim süreci hale devam etmektedir. Bu durum müfredat konusu içinde geçerlidir. Baas ideolojisinin izlerini silmek ve eğitimdeki yeniliklere ayak uydurmak için hemen hemen her yıl müfredat değiştirilmektedir. Şumuli okulların kitapları Irak Eğitim Bakanlığı tarafından temin edilip dağıtılırken, Türkmen Esas okullarının kitap ihtiyacı bu güne kadar TİKV tarafından karşılanmaktadır. Her yıl revize edilen kitapların Arapçaları TİKV tarafından Türkçeye çevrilmekte ve Kerkük'e bağlı Tazehurmatu ilçesinde bulunan Fuzuli Basımevi tarafından basılarak okullara ulaştırılmaktadır. Ancak 2013-2014 eğitim döneminden itibaren Türkçe kitapların Irak Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanması ve dağıtılması planlanmaktadır.

Irak Eğitim Bakanlığı tarafından bütün okullara kırtasiye yardımı yapılmaktadır. Şumuli okullarda Arap alfabesi, Türkmen esas okullarda ise Latin harfleri ile eğitim yapılmaktadır. Şumuli okullarda da Türkmençe dersi Latin alfabesi ile verilmektedir. Eğitim Latin alfabesi ile yapılmasına 2003 tarihinde karar verilmiş ve uygulanmıştır. Bu tarihler arasında Arap alfabesinden vazgeçilerek Latin alfabesinin kabulü tepki toplamışsa da, alfa-be üzerindeki tartışmanın yumuşadığı görülmektedir.

Türkmen anaokullarındaki eğitim 2 yıllıktır. Türkmen anaokullarında öğretmen maaşları Irak Devleti tarafından ödenmektedir. Temiz-

likçi, bekçi, gözlemci gibi görevlilerin maaşları ise TİKV tarafından ödenmektedir. Ayrıca anaokullarının binalarının kira giderleri TİKV tarafından karşılanmaktadır.

Türkmençe eğitim yapılan okullarda öğretmen ihtiyacı 2003 yılından itibaren dönemsel kurslar yoluyla eğitim verilen çeşitli branşlarda eğitim görmüş üniversite mezunları ile karşılanmaktadır. Bu öğretmenlerin büyük bir kısmı farklı alanlarda eğitim aldıklarından dolayı eğitim formasyonlarının yetersiz oldukları gözlenmiştir. Üniversite mezunlarının öğretmenliğe kurslar vasıtasıyla yönlendirilmesi ile öğretmen ihtiyacını hızlı ve etkin bir şekilde karşılanmaya çalışılması konusundaki çabanın yetersiz kalmaktadır. 2003'ten beri nispeten ilkokullarda öğretmen ihtiyacı giderilmiştir. Ancak mevcut tarihte orta ve lise okullarında branş öğretmenlerinde ciddi eksiklikler bulunmaktadır. Irak'ta Türkmençe eğitim veren üniversite bulunmamaktadır. Bu nedenle Türkmençe eğitimde ihtiyacı karşılayacak Eğitim Fakültesi mezunu öğretmenlerin yetişmesi mevcut koşullar altında mümkün görünmemektedir.

Irak'ta eğitimde karma eğitim pek yaygın değildir. Anaokulu ve ilköğretimin ilk üç yılı karma eğitim yapılmaktaysa da İlkokul 3. sınıftan itibaren sınıflar kız ve erkek sınıfları olmak üzere ayrılmaktadır. Orta öğretim ve lise eğitimi de paralel şekilde kız-erkek okulları ve sınıfları ayrı olarak verilmektedir.

2012'de Irak Eğitim Bakanlığı bünyesinde Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. İller de ise Irak Eğitim Bakanlığı çatısı altındaki Türkmen Eğitimi Müdürlüğü'ne bağlı şubeler kurulmuştur. Ancak taşra teşkilatının yapılması henüz tamamlanmamıştır. Irak Eğitim Bakanlığı'nın bütçesi Maliye Bakanlığı tarafından, Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün bütçesi ise Irak Eğitim

Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. 2012 mali yıldan sonra kurulduğu için Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü henüz bütçe alamamıştır. Bütçe çalışmalarının 2013 yılı için yapılması planlanmaktadır. Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün görev kapsamı henüz belirlenmiştir.

Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü, Musul, Kerkük, Selahattin, Diyala ve Bağdat olmak üzere 5 illerdeki Türkmen okullarından sorumludur. Bu iller ise. Dr. Faruk Faik Köprülü, Irak Türkmen Cephesi'nin adayı olarak Irak Eğitim Bakanlığı Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğüne seçilmiş ve Bakanlar Kurulu tarafından 17 Haziran 2012 tarihinde göreve atanmıştır. Bu tarihten itibaren Irak Eğitim Bakanlığı Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün teşkilatlanma çalışmalarına başlanmıştır. Merkez teşkilat Bağdat'tadır. Irak Eğitim Bakanlığı Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü çatısı altında Genel Müdür Yardımcıları ile 3 departman bulunmaktadır. Bu departmanlar teftiş, Müfredat ve basım ile idari bölümden oluşmaktadır. Genel merkezde toplam 14 kişi çalışmaktadır. Taşra teşkilatlanması yapılandırma aşamasındadır ve araştırma tarihinde henüz Türkmen Eğitimi Bölüm Sorumluları seçilmiştir. Kerkük Türkmen Eğitimi Bölümünde dört kişi görev yapmaktadır. Diğer taşra bölümlerinde ise henüz bir kişi (Bölüm Sorumlusu) görev yapmaktadır. Taşra teşkilatlarının, genel merkez teşkilatı şablonuna göre yapılandırılması planlanmaktadır. Görevleri merkez tarafından belirlenen bu taşra şubeleri eğitime dair kurs, yurtdışı eğitimi ve burs gibi hususlardan sorumludurlar. Irak Eğitim Bakanlığı Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün en önemli faaliyet alanını öğretmen atamaları oluşturmaktadır. Irak Eğitim Bakanlığı Türkmen Eğitimi Genel Müdürü Dr. Faruk Faik Köprülü, Türkmen okullarına yapılacak olan atamaların müdürlüğe devredildiğini beyan etmiştir.

2.2. Irak Kürt Bölgesel Yönetimi'nde (IKBY) Türkmence Eğitim

Irak'ın kuzeyinde Türkmen okullarının varlığı 1993 tarihine dayanmaktadır. İlk olarak Kifri'de 1993 tarihinde Karaoğlan İlkokulu, 1995 tarihinde ise Karışık Doğan Lisesi eğitime başlamıştır. 1993 tarihinden 1996 tarihine kadar 15 tanesi Erbil, 3 tanesi Kifri ve 1 tanesi Süleymaniye'de olmak üzere 19 adet Türkmen okulu açılmıştır. 1996 tarihinde bu okullardaki öğrenci sayısının 12.800'e kadar ulaştığı söylenmektedir. Ancak 2003 sonrası dönemde Türkmen okullarında eğitim gören sayısı belirgin bir düşüş eğilimi göstermeye başlamıştır ve bu eğilim hala devam etmektedir.

İhsan Doğramacı Erbil Vakfı Başkan Yardımcısı Mahmut Çelebi'nin verdiği rakamlara göre öğrenci sayısı 1202'ye düşmüştür. IKBY Eğitim Bakanı İsmet M. Halit'in verdiği rakamlara göre ise Türkmen okullarında okuyan öğrenci sayısı 1700 civarındadır. Bu dönemde İhsan Doğramacı Vakfı Türkiye'de öğretmenlerin eğitim alması konusundaki desteğini sürdürmüştür. 2012-2013 öğretim yılında ise okul sayısı 13'e düşmüştür.

IKBY'de eğitim Eğitim Bakanlığı'na bağlıdır. Bu nedenle eğitim sistemi ve eğitim müfredatı Irak merkezi hükümetinden farklıdır ve IKBY tarafından belirlenmektedir. IKBY Eğitim Bakanlığı çatısı altında esas itibari ile 4 Müsteşarlık ve 12 adet Genel Müdürlük bulunmaktadır. Türkmen Eğitim Genel Müdürlüğü bu 12 adet genel müdürlükten biridir. Bu genel müdürlükten bir diğeri ise Müfredat Genel Müdürlüğü'dür. Müfredatların belirlenmesi ile sorumlu olan bu müdürlük, Türkmen Eğitim Müdürlüğü'ne okullarda eğitim için kullanılacak kitapları tercüme edilmesi için iletir. Yasal prosedüre göre, Türkmen Eğitim Müdürlüğü'nün bir komisyon kurarak bu kitapları Türkçe çevirmesi ve basım için ba-

kanlığın anlaşmalı olduğu basımevine teslim etmesi gerekmektedir. Personel eksikliğinden ötürü Türkmen Eğitim Müdürlüğü bu görevi gerçekleştirememektedir.

Kitapların basımı IKBY Eğitim Bakanlığı'nın anlaştığı bir basımevi tarafından yapılmaktadır ve ücretsiz bir şekilde öğrencilere dağıtılır. Kitapların yurtdışına çıkması ve yurtdışında basılması yasal değildir. Ancak bugüne kadar kitapların çevrilmesi TIKV aktif olarak destek vermiştir.

IKBY Eğitim Bakanlığı'nın taşra teşkilatı ise İl Eğitim Müdürlüklerinden oluşmaktadır. Okulların mali giderleri, öğretmenleri yer değiştirme tayinleri, okulların fiziki koşullarının iyileştirilmesi ve Türkmen okullarına servis sağlanması gibi hususlar İl Eğitim Müdürlüklerinin yetki alanında bulunmaktadır.

İl eğitim müdürlükleri ile Türkmen Eğitim Müdürlüğü arasında yetki çatışması bulunmaktadır. Türkmen Eğitim Müdürlüğü doğrudan Eğitim Bakanı'na bağlı bir kurum olmasına rağmen taşrada teşkilatlanması olmadığı ve yetki alanı dar olduğu için işlevsiz bir kurum olarak faaliyet göstermektedir. İl eğitim müdürlükleri yetkisi ve teşkilatlanması Türkmen Eğitim Müdürlüğü için faaliyet alanı bırakmamakta, olası faaliyet girişimlerini ise durdurmaktadır.

IKBY sınırları dahilinde bulunan Türkmen okullarındaki öğretmenler IKBY Eğitim Bakanlığı'na bağlıdır ve maaşlarını buradan almaktadırlar. Türkmen Eğitim Müdürü Fahrettin Dağıstanlı'nın beyan ettiği bilgiye göre IKBY Eğitim Bakanlığı'nda kadrolu çalışan Türkmen okulları öğretmenlerinin sayısı 230'dur. Bu öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu 1991 sonrası süreçte dil kursu olarak Türkmen okullarında öğretmenlik yapmaya başlayan personelden oluşmaktadır.

Türkmen okullarında genel itibari ile öğretmen eksikliği yaşanmaktadır. Bu ihtiyacı karşılamak için IKBY Milli Eğitim Bakanlığı sözleşmeli öğretmen istihdam etmektedir. Sözleşmeli öğretmenlerin ücretlendirmesi haftalık 15-16 dolar civarındadır. Türkmen okullarında görev yapan sözleşmeli öğretmen sayısı oldukça azdır.

IKBY’de yaşayan Türkmenlerin ekseriyetle ekonomik durumlarının iyi olmaması ve nüfusun dağınık bir şekilde yaşıyor olması nedeniyle “taşınmalı eğitim” yapılmaktadır. Farklı semtlerde yaşayan öğrencilerin servis araçları ile alınıp okullarına bırakılması mevcut durumda zaruret olarak ortaya çıkmaktadır. IKBY Eğitim Bakanlığı, taşınmalı eğitimin gerçekleştirilmesi için Türkmen okulları öğrencilerine servis tahsisi etmektedir. Türkmenlere verilmiş bir “imtiyaz” olarak görülen bu hizmet, aracı ulaşım firmalarına ihale edilmektedir. İhale sürecinin ve ihale alan firmanın okullara hizmet vermeye başlama sürecinin aksadığı ve geciktiği görülmüştür. Araştırma tarihinde henüz servi araçları hizmet vermeye başlamamıştır.

İhsan Doğramacı Erbil Vakfı’na ait ve Erbil’deki okullara hizmet veren 9 adet servis aracı bulunmaktadır. Bu araçlar 2-3 okula hizmet vermektedir. Selçuk İlkokulu hariç diğer okullarda bilgisayar bulunmamaktadır.

3. BÖLÜM: IRAK’TA TÜRKMEN EĞİTİMİNİN DURUMU

Irak’ta Türkmen eğitimi istikrarsız bir düzlemde ilerlemektedir. 2003’ten sonra IKBY ve Irak merkezi hükümetin kontrolündeki Türkmen okulları farklılaşmıştır. IKBY kontrolünde kalan Erbil ve Süleymaniye’ye bağlı Kifri’de 1995 yılında başlayan Türkmen eğitimi, Erbil ve Kifri dışındaki Musul/Telafer, Kerkük ve Diyala/Karatepe’de 2003’te başlamıştır. 2012’de ise Selahattin/Tuzhurmatu’da

farklı okullarda Türkmen eğitimi veren 2 sınıf açılmıştır. 2010 yılına kadar Türkmen okullarındaki öğrenci sayısının düştüğü belirtilmektedir. Ancak 2010 yılından itibaren başlatılan Türkmen eğitimi kampanyasıyla öğrenci sayısında artış yaşanmıştır. Buna rağmen Türkmen okullarının sıkıntılı olduğu ve bu sıkıntıların çözülmemesi halinde gelecek dönemde Türkmen eğitiminin bitmesi tehlikesi ortadadır. Özellikle Türkmen eğitiminin merkez üssü olan Kerkük’te Türkmen eğitimi üzerindeki baskı diğer illere nazaran daha üst düzeydedir. 2003’te Saddam Hüseyin rejiminin yıkılmasının hemen ardından 45 Türkmen esas ilköğretim okulu açılmıştır. Siyasette olduğu gibi hiçbir hazırlık yapılmadan açılan bu okullar ilk başta yoğun rağbet görse de alt yapı eksiklikleri, okul sarf malzemelerindeki sıkıntı, fiziki şartların zorluğu, öğretmen sıkıntısı gibi nedenlerden dolayı gittikçe itibar kaybetmiştir. Günümüzde de bu sıkıntıların büyük kısmının çözülebildiğini söylemek mümkün değildir.

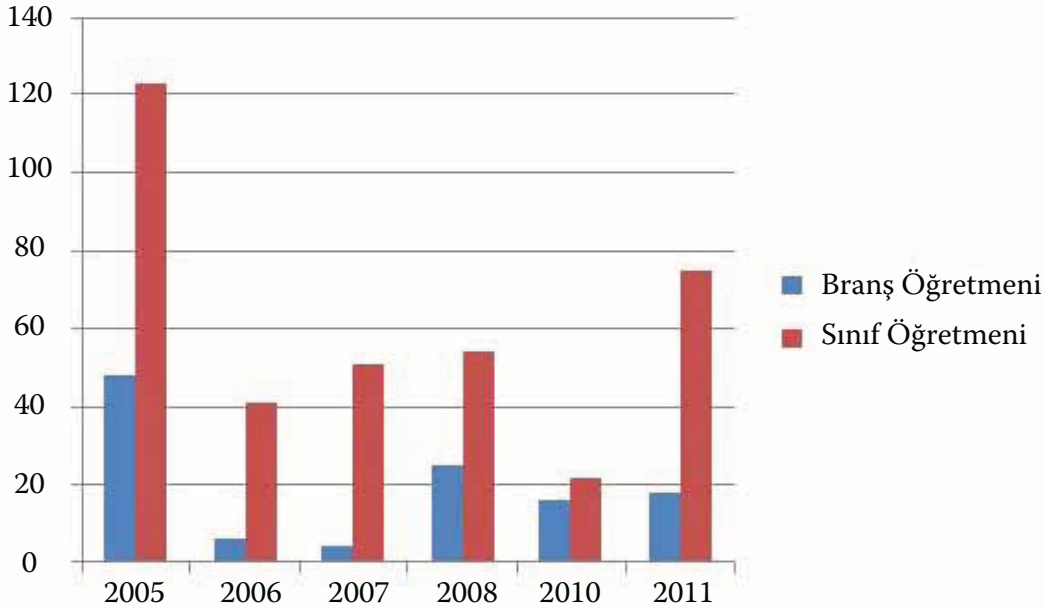
İlkokullar için öğretmen sorunu ciddi oranda giderilmiştir. Ancak asıl sorun branş öğretmenlerinin yeterli sayıda olmamasıdır. Özellikle sayısal dersleri (fizik, kimya, matematik gibi) verebilecek öğretmen eksikliği nedeniyle Türkmen okullarındaki öğrenciler müfredattan geri kalmakta ya da tam anlamıyla yıllık ders planını tamamlanamamaktadır. Bazı branş öğretmenlerinin gönüllü olarak birkaç okulda birden ders vermelerine rağmen branş öğretmeni konusunda sıkıntılar ciddi boyuttadır. Hatta bazı okullarda branş öğretmeni yoktur. Bu yüzden diğer branş öğretmenleri takviye etmeye çalışmaktadır. Bu sıkıntının başlıca nedenlerinde biri Irak merkezi hükümetinin az sayıda Türkmen branş öğretmeni atmasıdır. Bununla birlikte atanan branş öğretmenlerinin hepsi Türkmen esas okullarına gönderilmemekte, şumuli ve Arapça eğitim yapan okullara da gönderilmektedir. Böylece atama yapılsa bile Türkmen esas okulla-

rındaki öğretmen açığı kapanmamaktadır. Ayrıca Türkmenler arasında eğitim fakültesi mezununun az olması sebebiyle de Türkmen okullarının öğretmen sıkıntısı yaşanmaktadır.

Aşağıda yıllara göre atanan Türkmen branş ve sınıf öğretmenlerine ilişkin tablo ve grafik verilmiştir.

Yıllara Göre Merkezi Hükümet Tarafından Atanan Türkmen Öğretmen Sayıları

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	TOPLAM
BRANŞ ÖĞRETMENİ	--	48	6	4	25	--	16	18	117
SINIF ÖĞRETMENİ	--	123	41	51	54	--	22	75	366

Türkmençe okullar açıldığından itibaren belki de Türkmençe okullarda yaşanan en büyük problem olan kitap sıkıntısı da halen giderilebilmiş değildir. Kitaplar Irak Eğitim Bakanlığı ve İKBY Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanmaktadır. Irak merkezi hükümetine bağlı illerdeki Türkmen okullarında okutulan kitaplar Arapça olarak alınmakta ve Türkçe'ye çevirisi yapılmaktadır. Kitapların çevirisi 2012 yılına kadar TİKV'ye bağlı Türkmen Kültür Merkezi tarafından Türkiye'de yapılmıştır. Kitapların Türkiye'de çevrilmesi nedeniyle Irak'taki okullara Türkçe kitapların gönderilmesi uzun zaman almakta ve öğrenciler kitap eksikliği çekmektedir. 2009'da Kerkük'te TİKV'ye bağlı olan Fuzuli Matbaasının açılmasından sonra kitap sıkıntısında hafifleme olsa da çözülebilmemiş değildir. Yapılan saha

çalışması sırasında ziyaret edilen okulların bazılarında halen kitapların ulaşmadığı görülmüştür. 2012-2013 yılı ders döneminin neredeyse ilk yarısının tamamlanacak olmasına rağmen kitapların temin edilememesi büyük bir sorundur. Bazı okullarda ise fotokopi kitaplar üzerinden ders yapılmaktadır. Haziran 2012 itibariyle Irak Eğitim Bakanlığı'na bağlı Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün açılmasıyla birlikte 2013-2014 öğretim yılı için Türkçe kitapları Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanıp, Irak Eğitim Bakanlığı tarafından basılacağı öngörülmektedir. Türkçe kitapların hazırlanmasının Irak Eğitim Bakanlığı tarafından üstlenilmesi kitap sorununu çözebilir. Ancak çeviri kalitesi açısından da sorun yaşanması muhtemeldir.

Kitap sorununa yol açan başka bir neden de Irak Eğitim Bakanlığı tarafından müfredatın hemen her yıl değiştirilmesidir. Eski rejim tarafından izlenen müfredat sürekli olarak reforme edilmektedir. Böylece yeni müfredata göre çıkarılan yeni kitapların her sene çevirisi yapılmaktadır. Bu da kitapların gecikmesine neden olmaktadır. Bununla birlikte Türkmen eğitiminde sistemsal bir yapının olmaması kitap sorununu tetiklemektedir. Örneğin okul müdürleri kitapların hazırlanıp kendilerine gelmesini istemektedir. Kitaplar hazır olmasına rağmen her okula kitap gönderecek bir dağıtım sistemi olmaması nedeniyle kitaplar depolarda beklemektedir. Bu nedenle okul müdürleri ve yetkililerinin sorumlu davranarak kitapları okulun imkanları ile almaları beklenmektedir. Ancak çoğu okul yetkilisinin bu konuda sorumlu davranmadığı söylenmektedir.

IKBY'ye bağlı illerdeki Türkmen okullarında da aynı sorunlar yaşanmaktadır. Ancak IKBY'de okutulan kitapların Türkçe çevirisi IKBY Eğitim Bakanlığı'na bağlı Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından yapılmakta ve bastırılmaktadır.

Kitap eksikliğinin yanı sıra bir diğer sorun da kitapların içeriğine ilişkindir. Türkmen okullarında dersler Irak merkezi hükümet ve IKBY'nin belirlediği müfredata göre okutulduğu için özellikle tarih, edebiyat, coğrafya gibi sosyal derslerin içerin Türkmenlerle uyuşmamaktadır. Yani Türkmenler tarih derslerinde Türkmen tarihine ilişkin hiçbir bilgi öğrenemezken, Kürt ya da Arap tarihine ilişkin bilgileri okumak zorunda kalmaktadır. Aynı zamanda okutulan kitaplarda yanlış ve yanılgı bilgilendirme de yapılmaktadır. Örneğin IKBY tarafından belirlenen tarih kitaplarında Türkiye toprakları "Kuzey Kürdistan" olarak anılmakta, açıkça Türk düşmanlığı yapılmaktadır. Bu sıkıntı hem öğretmenler hem de öğrenciler tarafından sıklıkla ve önemle vurgulanmaktadır.

Eğitim-öğretime yardımcı araç-gereç eksikliği büyük boyuttadır. Birçok okulda laboratuvar olmadığı gibi ders anlatım araçları da eksiktir. Örneğin ziyaret edilen ilkokulların neredeyse tamamında okuma fişi yoktur. Projeksiyon cihazı, bilgisayar gibi elektronik yardımcı elemanlar da yok denecek kadar azdır.

Irak merkezi hükümetinin Türkmen okullarına yardım etmemektedir. Yapılan saha çalışması sırasında ziyaret edilen okulların durumuna bakıldığında Türkmen okullarına herhangi bir yardımın yapılmadığı açıkça görülmektedir. Irak merkezi hükümetinin doğrudan Türkmence eğitime karşı çıkmamaktadır. Ancak gelişmesi için de bir katkı yapmamaktadır. 1945'e kadar Kerkük'te Arapça harflerle Türkçe eğitim yapıldığı, aynı şekilde Bağdat'ın Arapça harfleri yeniden benimsetmeye çalıştığı ve bu yönde propaganda yapıldığı söylenmektedir. Aynı şekilde Türkmenler arasında da Arapça harflerle eğitim yapılmasını isteyen gruplar bulunmaktadır.

Türkmen esas okullara 2004'ten itibaren Irak merkezi hükümeti tarafından atama yapılmaktadır. Ancak atamaların diğer okullara nazaran az olduğu söylenmektedir. Türkmenler dışındaki kadrolu öğretmenlerin sayılarına ulaşamamıştır. Bu yüzden bir kıyaslama yapmak mümkün olmamaktadır. Türkmen okullarına ilişkin asıl sorun öğretmenlerin Türkçe konusundaki beceri seviyelerinin düşük olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum Türkmen esas okullarda izlenen derslerde görülmüştür. Yapılan görüşmelerde Türkiye'de Türkmen öğretmenler için açılan Türkçe kurslarına öğretmenlerin ancak beşte birinin katıldığı ifade edilmiştir. Bu nedenle Türkmen okullardaki öğretmenlerin Türkçe seviyelerinde ilerleme kaydedilememektedir.

Irak merkezi hükümeti tarafından belirlenen müfredat konusunda da sıkıntılar bulunmaktadır. Özellikle şumuli okullarda okuyan Türk-

men öğrencilerin yeterli düzeyde ve yoğunlukta Türkçe eğitim alamadıkları için Türkçe konusunda sıkıntı yaşadıkları söylenmektedir. Irak Eğitim Bakanlığı dil eğitimi için haftalık 11 saat zaman tanımıştır. Bu zaman dilimi içerisinde Arapça, Türkçe, Kürtçe, İngilizce, Fransızca ve Almanca yabancı dil olarak öğrencilere sunulmaktadır. Şumuli okullarda en az 4 ders (Arapça, Türkçe, Kürtçe, İngilizce gibi) dil eğitimi sunulmaktadır. Dil eğitimi konusundaki çeşitliliğin artması nedeniyle ders saatleri azalmaktadır. Okullarda Arapça eğitime 6 saat ayrılmaktadır. Geri kalan 5 saatlik bölümde 2 saat Türkçe, 2 saat Kürtçe ve 1 saat de diğer yabancı dillere ayrılmaktadır. Farklı dillerdeki eğitim yoğunluğuna rağmen ders saatlerinin az olması nedeniyle dil eğitiminde sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu durum Türkmençe eğitime de olumsuz yönde yansımaktadır.

Türkmençe okullarda görev yapan öğretmenlerin Türkçe becerilerini geliştirebilmek amacıyla faaliyetler yapmak üzere Sürekli Eğitim Merkezi kurulmuştur. Sürekli Eğitim Merkezi'nde açılan kurslarda branş dersleri bilgi olarak aktarılmaktadır. Örneğin açılan matematik kurslarında öğretmenlere matematik dersi verilmektedir. Saha çalışması sırasında görüşme yapılan Türkmen öğretmenler, bilgiye ihtiyaçları olmadığını, gereksinim duydukları ana konunun okullarda verilecek dersin Türkçe olarak nasıl aktarılacağı öğretilmesi olduğunu dile getirmişlerdir.

Branş dersleri 3. sınıftan itibaren başlamaktadır. Branş derslerini verecek altyapıya sahip öğretmenlerin sayısı yok denecek kadar azdır. Ziraat, fizik gibi başka bölümlerden mezun olanlar Türkçe eğitim almakta ve öğretmen olmaktadır. Ancak pedagojik formasyon alamadıkları için öğrenci ile iletişim sorunu yaşanmaktadır. Bu durum öğrenciye bilgi aktarımı konusunda da geçerlidir. Yani öğretmenlerin pedagojik eğitimi almamış olması,

öğretmenlerin öğretme yetilerini kısıtlarken, öğrenciler de öğrenme güçlüğü çekmektedir.

Saddam Hüseyin dönemindeki otoriter rejim, insanları emre bağlı hale getirmiştir. Bu durum eğitimciler için de söz konusudur. Yani Irak halkı bağımsız çalışma yapabilme yetisinden uzaktır. 2003'ten sonra da insanların bu alışkanlıkları büyük ölçüde devam etmektedir. Irak halkının halen Saddam Hüseyin dönemindeki psikolojiden sıyrılabildiklerini söylemek zordur. Saddam Hüseyin rejiminin insanları birbirlerinden uzaklaştırmasına paralel olarak örgütlü ve toplu çalışması da engellenmiştir. Bu neden Türkmen eğitiminde de ekip çalışması yapılabildiğini söylemek güçtür. Türkmen eğitimi hem siyasi partiler (özellikle ITC) hem sivil toplum örgütleri hem de son olarak Irak Eğitim Bakanlığı'na bağlı Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün kurulmasıyla Irak hükümeti tarafından yürütülmeye çalışılmaktadır. Kurumlar arası koordinasyon olduğunu söyleyebilmek zordur.

Türkmen okullarının geleceği konusunda ebeveynler ve dolayısıyla öğrencilerin kaygılıdır. Türkmen esas okullarında ilk ve orta öğrenimini tamamlayan öğrencilerin üniversiteye giriş konusunda sıkıntılı oldukları söylenebilir. Türkmen okullarında verilen Arapça dilinin yeterli olmadığı, bu nedenle üniversite eğitiminde sıkıntılarla karşılaştığı ve çoğu Türkmen öğrencinin başarısız olduğu söylenmektedir. Ancak Türkmençe esas okullarda eğitim alan öğrenciler için üniversiteye girişe imkan tanıyan ve lise bitirme sınavı olarak anılan bakalorya sınavı Türkçe yapılmaktadır. Bu nedenle üniversiteye giriş konusunda yaşanan sıkıntının genel olmadığı düşünülmektedir. Diğer tarafta Türkmençe esas okullarda Arapça eğitimi konusunda sıkıntılar olduğu gözlemlenmiştir. Bu sıkıntı hem öğretmenlerin bilgi eksikliği ve yetenek yetersizliğinden (daha önce nedenleri açıklanmaya çalışılmıştır) dolayı Türkmençe esas okullarındaki Arapça eğitimi yetersiz kalmaktadır.

Ebeveynlerin çoğunun Türkçe'nin yazım ve dilbilgisi kuralları ile Latin alfabesini bilmesi, çocukların eğitim sürecinde problemler ortaya çıkarmaktadır. Anne-babaların birçoğu özellikle alfabe farklılığından dolayı çocuklarına eğitim sürecinde yardımcı olamamaktadır. Irak'taki resmi dilin Arapça olması ve Arap alfabesinin kullanılması, Latince alfabenin öğrenilmesini zorlaştırmaktadır. Türkmençe eğitimin 2003'ten sonra başlaması, Türkmenlerin 2003 öncesinde kendi dilinde okuyamaması nedeniyle, Türkmenlerin büyük kısmı Latin alfabesini okuyamamaktadır. Türkiye'de eğitim alan ya da kendi çabalarıyla okumayı öğrenen bir kesim olmasına rağmen eğitim verebilecek düzeyde Türkçe bilen çok azdır.

Irak'ta Türkmen okullarındaki eğitim dili konusunda halen anlaşmazlık bulunmaktadır. Eğitimin Türkçe mi yoksa Türkmençe mi yapılacağı konusundaki belirsizlik Türkmenleri bölmüş durumdadır. Hatta hangi alfabenin kullanılacağı konusunda da görüş farklılıkları bulunmaktadır. Irak'taki hemen her ilde Türkmen yaşamaktadır. Özellikle Musul, Kerük, Erbil, Diyala ve Selahattin'de yoğun olarak yaşayan Türkmenler arasında konuşulan dil açısından lehçe farklılıkları bulunmaktadır. Türkmençe eğitimin Türkmençe diliyle yapılması dil farklılıklarını ortaya çıkaracağından yola çıkılarak ortak eğitim dili olarak Türkiye Türkçesi seçilmiştir. Okul kitapları Türkiye Türkçesi ile hazırlanmaktadır. Ancak öğretmenlerin Türkçe seviyelerinin düşük olması sebebiyle Türkmençe esas okullarda öğretmenlerin Türkmençe ders anlattıkları gözlemlenmiştir. Bu nedenle öğrencilerin öğrenme güçlüğü çektiği ve Türkçe ile Türkmençe arasında kaldıkları görülmektedir.

Ailelerle yapılan görüşmelerde Türkmen siyasetçilerin bile çocuklarını Türkmen okullarına göndermedikleri söylenmiştir. bu doğrudur. Genel olarak "Türkmen siyasetçiler

bile Türkmen okullarının geleceği olmadığını biliyor. Biz neden gönderelim." gibi ifadeler kullanılmaktadır. Aynı zamanda Türkmençe okullarda müdür ya da öğretmen olarak görev yapan birçok kişinin de çocuğunu Türkmençe okullara göndermediği, bu yüzden diğer Türkmen ailelerin de Türkmençe okullardan uzaklaştığı ifade edilmektedir. Şumuli okullarda da Türkçe dersinin veriliyor olmasının Türkmen ailelerin çocuklarını bu okullara göndermesinde önemli etkenlerden biri olduğu söylenmektedir.

Okullara Arapça sınıfların fazlalığıyla doğru orantılı olarak ödenek yapıldığı, ödenek artışından faydalanmak için okul müdürlerinin daha fazla Arapça sınıfı açtığı ve bu nedenle Türkmençe eğitime az önem verdiği ifade edilmektedir.

Öğretmenlerin çoğunun yıllarca Arapça eğitim verdikleri için Türkmen okullarına görev almak istemedikleri söylenmektedir. Yapılan görüşmelerde 2003 öncesi Arapça eğitim veren okullarda görev alan öğretmenlerin Türkmençe eğitimi açısından başarısız olmaktan çekindikleri için risk almak istemedikleri ve sorumluluk almaktan kaçındıkları dile getirilmiştir.

Öğretmenlerin Türkmen okullarını tercih etmemesindeki bir diğer sebep de Türkmen okullarındaki ders yükünün fazla olmasıdır. Arapça okullardaki öğretmen sayısının fazla olması nedeniyle ders yükünün az olması Türkmen öğretmenlerin tercihlerini Arapça eğitim veren okullardan yana kullanmasına sebep olmaktadır. Çünkü Arapça okullarda ders veren öğretmenin maaşıyla Türkmençe okullarda ders veren öğretmenin maaşı arasında bir fark yoktur. Yani öğretmenler Arapça okulları tercih edip daha az çalışarak da aynı maaşı almaktadır. Türkmen okullarında eğitim veren öğretmenlere ve daha fazla çalışarak

şan öğretmenlere ek ders ücreti verilmemesi, öğretmenlerin Türkmen okullarını tercih etmemelerine sebep olmaktadır.

Araplar ve Kürtlerin de Türkçenin bir geleceği olmadığına dair Türkmenlere yönelik propaganda yaptığına yönelik iddialar vardır. Hatta bir velinin anlattığına göre Türkmenler arasında da Türkmençe eğitimi kötülemeye yönelik propaganda yapılmaktadır. Velinin anlattıklarına göre, katıldığı bir taziye töreninde kendisinin yanına gelen bir Türkmen'in Türkmençe okulları ve eğitimi kötülediği, Türkmençe okullarının geleceği olmadığı ve çocuğunu Arap okuluna yazdırmasının daha doğru olacağı yönünde propaganda yaptığı iddia edilmektedir. Özellikle taziye ve düğün gibi toplu olarak görüşülen yerlerde bu propagandanın yapıldığı öne sürülmektedir.

Türkmen okullarına ilişkin başka bir sorun da siyasetin girift yapısından kaynaklanmaktadır. Irak'ta her şey siyasete alet edilmekte ve siyaset için kullanılmaktadır. Aynı şekilde Irak'ta eğitim de siyasileşmiştir. Bu durum Türkmen eğitimi de olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle Arap milliyetçiliği, aşırı İslamcılık ve mezhepsel kamplaşma Türkmen eğitiminin önündeki en büyük engellerden biridir. Arap milliyetçileri Irak'ın Arap ülkesi olduğunu savunarak Türkmen okullarına zorluk çıkartmaktadır. Yapılan görüşmelerde özellikle atamalar, Türkmen eğitiminin bütçesi, Türkmen eğitim kurumlarına yapılacak yardımlar gibi konularda Türkmen eğitimcilerle zorluk çıkartmaktadır. Daha önce de ifade edildiği gibi Türkmençe eğitimde de Arap alfabesinin kullanılmasına ilişkin büyük baskı ve propaganda vardır. Ayrıca aşırı İslamcı hareketler, Latin alfabesinin "kafirlerin" icadı olduğu gerekçesiyle kullanılmaması, bunun Kuran-ı Kerim'in okunmasının engellenmesi amacıyla yapıldığı, Türkmençe eğitimde de Arapça alfabenin kullanılması gerektiği yönünde söylemler geliştirmiştir.

4. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER

1. Türkmen öğretmenlere verilecek eğitim programlarının Irak'ta buldukları şehirde gerçekleştirilmesi Türkiye'de düzenlenmesinden daha faydalı olacaktır. Türkmen öğretmenler Türkiye'de gerçekleşen programları bir gezi programı şeklinde algılamakta ve derslere gerektiği şekilde katılım sağlamamaktadır. Eğitim programlarının önemli bir kısmı Irak'ta yapılmalı, Türkiye'deki program öğretmenler Irak'ta belli bir seviyeye geldikten sonra gerçekleştirilmelidir. Öğretmenlere sunulacak eğitim programı bilgi içeriğinden daha çok formasyona yönelik olmalıdır. Yani öğretmenlere ders anlatım yöntemleri konusunda eğitim verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

2. Musul'da ve Kerkük'te faaliyet gösteren Işık Okulu, Bilkent Okulu gibi özel Türk okullarının imkanları ve tecrübelerinden Türkmen öğretmenlerin eğitimi gibi konularda faydalanılabilir. Bu okullar buldukları şehirlerde başarılı örnekler olarak öne çıkmaktadır. Musul'da Işık Okulu ile bir anlaşma olmasına rağmen pratikte böyle bir işbirliği söz konusudur ve Türkmen öğretmenlerin gelişimi açısından olumlu sonuçlar alınmaktadır. Irak'taki Türk özel okullarının Türkmençe eğitimi konusunda danışmanlık yapmaları önemlidir. Hatta Türkiye'deki özel okulların Türkmençe eğitiminin gelişmesi için danışmanlık yapmaları sağlanabilir. Böylece Türkmen okullarının en azından idari olarak gelişmesine katkıda bulunulabilir.

3. Türkmençe eğitimin verildiği okullarda okutulan Türkçe ders kitabının içeriği son derece ağırdır. Bu durum Türkçe seviyeleri çok iyi olmayan Türkmen öğretmenlerin kitabı anlamalarını dolayısıyla da öğrencilere aktarımlarını engellemektedir. Türkiye'deki Türkçe dersi kitaplarından gönderilen kitaplar yerine Türkiye'den ve Iraklı Türkmen öğretmenlerden oluşturulacak bir komisyon oluşturarak

Türkçe dersi kitabının Irak Türkmenlerine göre uyarlanması faydalı olacaktır. Bu konuda Irak Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak kurulan Türkmen Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün aktif bir rol oynaması sağlanmalı ve Iraklı yetkili makamlar harekete geçirilmelidir.

4. Türkmence öğrenimin yapıldığı bazı illerde Türkiye'den gönderilecek bir rehber öğretmenin ya da pedagoji öğretmenlerinin Türkmen öğretmenlere sürekli danışmanlık yapmak üzere Irak'ta bulunmaları faydalı olacaktır. Türkiye'den gelecek öğretmenler dönem dönem Irak'ta kalabilir ancak sürekli olarak bir rehber öğretmen Irak'ta bulunacaktır. Bu öğretmenler ders içeriğinden ziyade öğrencilere nasıl yaklaşılması gerektiği, eğitimin nasıl verileceğine ilişkin olarak sürekli danışmanlık yapacaktır. Zira Türkmen öğretmenler pedagojik eğitim almadıkları için öğrencilere nasıl davranılacağı konusunda yetkin değildir. Örneğin, Türkiye'den gelen bir öğretmenin aktardığına göre yakın zamana kadar Türkmen öğretmenler öğrencilere gülmenin kötü bir davranış olduğunu öğretirken Türkiye'den gelen öğretmenlerin yönlendirmesi ile öğrencilere karşı farklı bir yaklaşım tarzı geliştirilmiş ve başarılı olunmuştur. Bu öğretmenlerin her ilde bulundurulması gerekmektedir. Diğer illere göre daha yoğun bir programa ve öğrenci sayısına sahip Kerkük ve belki Musul'da rehber öğretmenlerin bulundurulması yeterli olacaktır.

5. Kerkük'te faaliyet gösteren Sürekli Eğitim Merkezi Türkiye'den giderek burada eğitim veren öğretmenler tarafından son derece faydalı olarak değerlendirilmektedir. Sürekli Eğitim Merkezi; öğretmenlerin gelişimi, pedagoji konusundaki açıklarının kapatılması, Türkçelerinin gelişimi gibi birçok farklı alanda seviyelerinin yükseltilmesi açısından önemli rol üstlenmektedir. Sürekli Eğitim Merkezi'nin güvenlik ve sayının az olması gibi nedenlerle her ilde açılması mümkün olmasa bile en azından Türkmen nüfus açısından daha büyük potansiyele sahip olması hem de Musul

Başkonsoloslugu'nun bulunması nedeni ile Musul'da da açılması faydalı olacaktır.

6. Türkmen okullarının en büyük sıkıntısından biri sınıflarda diyagramlar, haritalar, resimler, slaytlar, işitsel araçlar, filmler, modeller gibi materyallerin ve teknolojinin kullanımının neredeyse hiç olmamasıdır. Eğitim öğretimde büyük katkısı olduğu kabul edilen materyallerin kullanımı hem Türkmen öğrencilerin seviyelerinin yükseltilmesi hem de Türkmen ailelerin çocuklarını Türkmen okullarına göndermeleri açısından olumlu rol oynayabilir. Bu nedenle Irak'ta Türkmen okullarına materyal sağlanması için TİKA vasıtası ile bir proje gerçekleştirilmesi faydalı olabilir.

7. Irak'ta Türkmence eğitimin verildiği "esas" ve "şumuli" okullar açısından farklı bir durum ortaya çıkmaktadır. Eğitimin tamamının Türkçe verildiği esas okullarda okuyan Türkmen öğrencilerin Arapça ve branş derslerindeki seviyeleri düşük kalmaktadır. Bu da esas okullardan mezun olan öğrencilerin üniversiteye giriş sınavındaki ve girdiği üniversitedeki başarısını ve üniversiteden mezun olduktan sonra uzun vadede muhtemelen Irak sistemi içinde etkin yerlere gelmesi önünde engel teşkil etmektedir. Diğer taraftan şumuli okullarda okuyan Türkmen öğrenciler Türkçe dersi dışındaki derslerin Arapça verilmesinden dolayı iyi seviyede Arapça'ya sahip olmanın yanı sıra Arap öğretmenlerin daha nitelikli olmasından dolayı ülkedeki diğer tüm Iraklı öğrenciler ile eşit şartlarda eğitim almaktadır. Bu da bahsedilen alanlardaki dezavantajlı durumu ortadan kaldırmaktadır. Buna karşılık doğal olarak şumuli okullardan mezun öğrencilerin Türkçe seviyesi esas okulundan mezun öğrencilere göre düşük kalmaktadır. Bu ortam içinde Türkmen ailelerin çocuklarının geleceğini düşünerek daha fazla şumuli okullara ilgi gösterdiği söz konusu okullara giden öğrenci sayılarından ve artış-azalış eğiliminden açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Türkmen ailelerin birkaç nedenden ötürü esas okulları tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Her şeyden önce esas okullarına giden Türkmen öğrencilerin büyük

bölümü alt sınıfa mensup, fakir Türkmen ailelerinin çocuklarıdır. Ders kitaplarının ücretsiz olması, taşıt imkanı sunulması, ilk sınıflarda ücretsiz kıyafet verilmesi, bazen az da olsa yardım yapılıyor olması, kendi mahallelerinde bulunuyor olması gibi nedenlerle çocuklarını esas okula göndermektedirler. Bir diğer neden ise duygusal ve ideolojik nedenlerle esas okullarının tercih edilmesidir. Çocuğunun Türkçe eğitim almasını isteyen ayrıca esas okulların dolu olmasını arzulayan milliyetçi duygulara sahip Türkmen aileler de çocuklarını esas okullara göndermektedir. Ancak ekonomik ve duygusal nedenlerin ötesinde Türkmen ailelerin çocuklarının geleceği açısından iyi olacağı düşüncesinin yaratılabilmesi ile esas okulların başarı şansı olacaktır. Bu durumda her biri kendi içinde avantaj ve dezavantaja sahip bir tercih yapılması gerekebilir.

İlk olarak, Türkmen aileler ve çocuklar esas okullar yerine tamamen şumuli okullara yönlendirilebilir ve esas okullar kademeli olarak kapatılabilir. Bu durumda;

Avantajlar;

- Türkmen aile ve öğrencilerin nitelikli branş öğretmeni sıkıntısı ortadan kalkacaktır,
- Türkmen eğitiminin sorumluluğu ve mali yükü büyük ölçüde Irak hükümetine devredilmiş olacaktır,
- Irak sistemi içinde başarılı olmanın esas şartlarından biri olan Arapça'nın iyi öğrenilmesi açısından ortaya çıkan sıkıntılar aşılmış olacaktır.

Dezavantajlar;

- Kazanılmış bir hak olan ana dilde eğitim hakkından vazgeçilmiş olacaktır,
- Uzun vadede şumuli okullardaki Türkçe eğitiminin iyi yapılamaması durumunda Türkmenlerin Türkçeden kopmaları gibi risk ortaya çıkabilecektir,

Bu tercihe karşılık olarak mevcut sistemin devamı savunulabilir ki o durumda rapor içinde değinilen sıkıntılar konusunda adım atılması ve esas okulların daha etkin faaliyet göstermesi açısından öneriler kısmında dile getirilen çalışmaların yürütülmesi gerekmektedir. Bunların başarılabilmesi durumunda esas okulların devamı siyasi, toplumsal anlamda Türkmenler açısından daha faydalı olacaktır. Bu durumda,

- Esas okullarda Arapça eğitimine özel önem verilmeli,
- Sayıca çok fazla esas okul yerine Türkmenlerin daha yoğun yaşadığı belirli bölgelerin seçilerek daha az sayıda ama daha etkin esas okulların oluşturulması gibi adımlar atılabilir.

8. Türkmençe eğitimi konusunda mümkünse Irak'ta ancak değilse Türkiye'de bir "Eğitim Şurası" düzenlenmesi faydalı olacaktır. Iraklı, Iraklı Türkmen ve Türkiye'den eğitim yetkililerinin katılacağı ve Irak'ta Türkmençe eğitiminin sorunlarının, çözüm önerilerinin tartışılacağı bir Şura'nın düzenlenmesi çözüme yönelik önerilerin ortaya çıkması, Irak'ta Türkmençe eğitimi konusunda kamuoyu oluşması, Türkmen eğitim yetkililerinin seferber olması gibi konularda katkı sağlayacaktır.

9. Türkmeneli Televizyonu, Türkmençe eğitimi konusunda daha etkili kullanılmalıdır. Türkmenler Türkmeneli Televizyon kanalında Türkmençe okullara yönelik reklamların yeterli olmadığını buna ek olarak Türkmen siyasilerin televizyona çıkarak Türkmen okullarına gitmenin faydalarının anlatmasının gerekli olduğunu düşünmektedir. Aynı zamanda kısa reklam filmleri çekilerek en çok seyredilen programların öncesi, sonrası ve yayın sırasında gösterilmesi faydalı olacaktır.

* Daha sonraki bölümlerde atamaları yapılan Türkmen öğretmenlere ilişkin istatistiklere yer verilmiştir.

ORSAM RAPORLARI

ORSAM Rapor No: 1 Mart 2009 Deniz Hayatlığı ile Mücadele ve Türkiye'nin Konumu: Somali Örneği (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 13 Şubat 2010 7 Mart 2010 Irak Seçimleri Öncesi Şii Kökenli Parti ve Seçmenlerin Politik Davranışlarının Analizi (Tr)	ORSAM Rapor No: 24 Ocak 2011 Kuveyt Emiriği: Savaş ve Barış Arasındaki El Sabah İktidan ve Türkiye ile İlişkiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 35 Mart 2011 Irak'ta Mevcut Siyasi Durum ve Önemli Siyasi Gelişmeler (Tr)
ORSAM Rapor No: 2 Nisan 2009 60. Yılında Nato ve Türkiye (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 14 Şubat 2010 Şeçim Öncesi Irak'ta Siyasal Durum ve Şeçime İlişkin Beklentiler (Tr)	ORSAM Rapor No: 25 Ocak 2011 Hukuki ve Siyasi Yönleriyle Güvenlik Konseyi'nin İran Ambargosu (Tr)	ORSAM Rapor No: 36 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 1 Mart 2011 Eu's Water Framework Directive Implementation in Turkey: The Draft National Implementation Plan (Eng)
ORSAM Rapor No: 3 Mayıs 2009 Irak'ın Kilit Noktası: Telafer (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 15 Mart 2010 Orsam Heyetinin 7 Mart 2010 Irak Seçimlerine İlişkin Gözlem Raporu (Tr)	ORSAM Rapor No: 26 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 5 Şubat 2011 Kırgızistan'da Son Gelişmeler: Dün, Bugün, Yarın (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 37 Mart 2011 Tunus Halk Devrimi ve Sonrası (Tr)
ORSAM Rapor No: 4 Temmuz 2009 2009 Lübnan Seçimleri: Kazananlar, Kaybedenler ve Türkiye (Tr)	ORSAM Rapor No: 16 Nisan 2010 Oman Sultanlığı: Arap Yarımadasında Geleneksel ile Modernite Arasında Bir Ülke (Tr)	ORSAM Rapor No: 27 Şubat 2011 Mısır Devriminin Ayak Sesleri: Bir Devrin Sonu mu? (Tr)	ORSAM Rapor No: 38 Mart 2011 Libya Savaşı, Uluslararası Müdahale ve Türkiye (Tr)
ORSAM Rapor No: 5 Ağustos 2009 Türkiye-Lübnan İlişkileri: Lübnanlı Dinsel ve Mezhepsel Grupların Türkiye Algılaması (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 17 Nisan 2010 7 Mart 2010 Irak Parlamento Seçim Sonuçlarının ve Yeni Siyasal Denklemin Değerlendirilmesi (Tr)	ORSAM Rapor No: 28 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 6 Şubat 2011 Uluslararası Deniz Hukukunda Kıyı Devletlerinin Gemilere El Koyma Yetkisinin Sınırları: Gürcistan'ın Karadeniz'de Seyreden Gemilere El Koyması (Tr)	ORSAM Rapor No: 39 Mart 2011 Tarihten Günümüze Libya (Tr)
ORSAM Rapor No: 6 Kasım 2009 Tuzhurmatu Türkmenleri: Bir Başarı Hikayesi (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 18 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 3 Mayıs 2010 Komşuluktan Stratejik İşbirliğine: Türk-Rus İlişkileri (Tr - Rus)	ORSAM Rapor No: 29 Şubat 2011 Tunus Halk Devrimi ve Türkiye Deneyimi (Tr)	ORSAM Rapor No: 40 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 2 Mart 2011 İklim Değişiminin Güvenlik Boyutu ve Ortadoğu'ya Etkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 7 Kasım 2009 Unutulmuş Türkmen Diyarı: Diyala (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 19 Eylül 2010 Türkiye'ye Yönelik Türkmen Göçü ve Türkiye'deki Türkmen Varlığı (Tr)	ORSAM Rapor No: 30 Şubat 2011 Kerkük'te Mülk Anlaşmazlıklar: Saha Araştırmasına Dayalı Bir Çalışma (Tr)	ORSAM Rapor No: 41 Mart 2011 Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak-1 (Tr)
ORSAM Rapor No: 8 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 1 Aralık 2009 Karadeniz'in Bütünleşmesi İçin Abhazy (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 20 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 4 Ekim 2010 Kırgızistan'da Mevcut Durum, İktidar Değişiminin Nedenleri ve Kısa Vadeli Öngörüler (Tr)	ORSAM Rapor No: 31 BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 7 Mart 2011 Afganistan ve Pakistan'da Yaşanan Gelişmeler ve Uluslararası Güvenliğe Etkileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 42 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 3 Nisan 2011 Nii Nehri Havzasının Hidropolitik Tarihi ve Son Gelişmeler (Tr)
ORSAM Rapor No: 9 Ocak 2010 Yemen Sorunu: Bölgesel Savaş Doğru mu? (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 21 Kasım 2010 Irak'tan İrağa: 2003 Sonrası Irak'tan Komşu Ülkelere ve Türkiye'ye Yönelik Göçler (Tr)	ORSAM Rapor No: 32 Mart 2011 Suudi Arabistan'da Şii Muhalefet Sorunu ve Etkileri (Tr)	ORSAM Rapor No: 43 Nisan 2011 Kuzey Irak'ın Sosyal-Siyasal Yapısı ve Kürt Bölgesel Yönetimi'nin Türkiye ile İlişkileri (Tr)
ORSAM Rapor No: 10 Yemen İç Savaşı: İktidar Mücadelesi, Bölgesel Etkiler ve Türkiye ile İlişkiler (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 22 Ocak 2011 Türkiye-Yemen İlişkileri ve Yemen'deki Türkiye Algısı (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 33 Mart 2011 Irak'ta Türkmen Varlığı (Tr)	ORSAM Rapor No: 44 ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 4 Nisan 2011 Meriç Nehri Havzası Su Yönetimi'nde "Uluslararası İşbirliği" Zorunluluğu (Tr)
ORSAM Rapor No: 11 Şubat 2010 Unutulan Türkler: Lübnan'da Türk Varlığı (Tr - Eng - Ar)	ORSAM Rapor No: 23 Ocak 2011 Katar-İrak-Türkiye-Avrupa Doğal Gaz Boru Hattı Projesi Mümkün mü? (Tr - Eng)	ORSAM Rapor No: 34 Mart 2011 Irak'ta Türkmen Basını (Tr - Ar)	ORSAM Rapor No: 45 Nisan 2011 Suriye'de Demokrasi mi İç Savaş mı? : Toplumsal-Siyasal Yapı, Değişim Senaryoları ve Sürecin Türkiye'ye Etkisi (Tr)

- ORSAM Rapor No: 46
Mayıs 2011
Suriye'de İktidar Mücadelesi,
Uluslararası Toplumun Tepkisi ve
Türkiye'nin Konumu
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 47
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 5
Mayıs 2011
Türkiye-Suriye İlişkileri: Sınırşan
Sularda Örnek İşbirliği Olarak Asi
Dostluk Barajı
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 48
Mayıs 2011
Orsam Söyleşileri - 2
Iraklı Araplar, Azınlıklar ve Aka-
demisyenler-1
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 49
Mayıs 2011
Orsam Söyleşileri - 2
Irak Türkmenleri-1
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 50
Mayıs 2011
Orsam Söyleşileri - 3
Iraklı Kürt Yetkililer, Akademisy-
enler ve Gazeteciler-1
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 51
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 8
Mayıs 2011
75. Yılında Montrö Boğazlar
Sözleşmesi
Karadeniz'in Değişen Jeopolitiği
Çerçevesinde
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 52
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 9
Mayıs 2011
Afganistan ve Bölgesel Güvenlik
(Ortadoğu, Orta ve Güney Asya,
Rusya Federasyonu)
(Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 53
Mayıs 2011
Madagaskar: Bağımsızlığın 50.
Yılında Kazanımlar,
Kaçan Fırsatlar ve Türkiye ile
İlişkiler
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 54
Mayıs 2011
Iraklı Grupların Temel Siyasi
Sorunlara Bakışı ve Türkiye ile
İlişkiler: Saha Araştırmasına
Dayalı Bir Çalışma
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 55
Haziran 2011
Suriye Muhalefeti'nin Antalya
Toplantısı:
Sonuçlar, Temel Sorunlara Bakış
ve Türkiye'den Beklentiler
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 56
Haziran 2011
Seçimler ve Ak Parti'nin Te-
crübesi
(Tr - Ar)
- ORSAM Rapor No: 57
Haziran 2011
12 Haziran 2011 Türkiye Genel
Seçimlerinin Ortadoğu Ülkelerin-
deki Yansımaları
(Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 58
Temmuz 2011
Karikatürlerin Dilinden 12 Haziran
2011 Türkiye Genel Seçimlerinin
Ortadoğu'daki Yansımaları
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 59
Temmuz 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı An-
lamak - 2
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 60
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 6
Temmuz 2011
Mekong Nehri Suları Üzerinde
İşbirliği ve İhtilaf
(Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 61
Temmuz 2011
Antalya'da 1-2 Haziran 2011 Tar-
ihlerinde Gerçekleşen "Suriye'de
Değişim
Konferansı" nın Tam Deşifresi
(Tr - Eng)
- ORSAM Rapor No: 62
Ağustos 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı An-
lamak - 3
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 63
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 7
Ağustos 2011
Görünmez Stratejik Kaynak:
Sınırşan Yeraltı Suları
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 64
Ağustos 2011
AK Parti'nin 12 Haziran 2011
Genel Seçimlerdeki Zaferi
(Tr - Ar)
- ORSAM Rapor No: 65
Ağustos 2011
Karikatürlerin Dilinden Arap
Baharı - 1
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 66
Ağustos 2011
Karikatürlerin Dilinden Libya İç
savaşı ve Uluslararası Müda-
hale - 1
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 67
Ağustos 2011
Somali: Bir Ulusun Yok Oluşu ve
Türkiye'nin İnsani Yardım Girişimi
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 68
Eylül 2011
Karikatürlerde Usame Bin Ladin
Operasyonu ve Yankıları
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 69
Eylül 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı An-
lamak - 4
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 70
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 10
Eylül 2011
XXI. Yüzyılda Rusya ve
Türkiye'nin İran Politikaları
(Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 71
Eylül 2011
Gazze Sorunu: İsrail Ablukası,
Uluslararası Hukuk, Palmer Rapo-
ru ve Türkiye'nin Yaklaşımı
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 72
Eylül 2011
Ortadoğu Ülkelerine Dair
İstatistikler
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 73
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 11
Ekim 2011
Anadolu Etki Alanı
(Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 74
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 12
Ekim 2011
Ukraine in Regress: The Tymosh-
enko Trial
(Eng)
- ORSAM Rapor No: 75
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 13
Ekim 2011
Kazaklar ve Kazakistanlılar
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 76
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 14
Ekim 2011
İtalya'da Unutulmuş Türk Varlığı:
Moena Türkleri
(Tr - It)
- ORSAM Rapor No: 77
Ekim 2011
ABD'nin Çekilmesinin Ardından
Irak Politikasının Bölgesel,
Küresel Etkileri ve Türkiye'ye
Yansımaları
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 78
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 8
Ekim 2011
Türkiye'de ve İsrail'de Yapay
Sulak Alanlar ile Atıksu Arıtımı ve
Atıksuyun Sulama Amaçlı Olarak
Tekrar Kullanımı
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 79
Ekim 2011
Yaklaşan Seçim Öncesi Tunus'ta
Siyasal Denklemler
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 80
Ekim 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı An-
lamak - 5
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 81
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 15
Ekim 2011
Büyük Güçlerin Afganistan
Politikaları
(Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 82
BLACK SEA INTERNATIONAL
Rapor No: 16
Ekim 2011
Bölge Devletlerinin Perspektifin-
den Afganistan
(Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 83
Kasım 2011
Suriye'de Değişimin Ortaya
Çıkardığı Toplum: Suriye Türk-
menleri
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 84
ORSAM Su Araştırmaları
Programı Rapor No: 9
Kasım 2011
Somali'nin Açlık Felaketi: "Siyasi
Kuraklık" mı Yoksa Doğal Afet
mi?
(Tr-Eng)
- ORSAM Rapor No: 85
Kasım 2011
Suriye Politik Kültüründe Tarihsel
Pragmatizm, Beşar Esad Dönemi
Suriye Dış Politikası ve Türkiye-
Suriye İlişkileri
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 86
Kasım 2011
Geçmişten Günümüze Irak Türk-
men Cephesi'nin Yapısı ve İdari
Durumu
(Tr)
- ORSAM Report No: 87
Kasım 2011
Turkmen in Iraq and Their Flight:
A Demographic Question?
(Eng)
- ORSAM Rapor No: 88
Kasım 2011
Irak'ta Bektaşılık (Türkmenler -
Şebekler - Kakailer)
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 89
Kasım 2011
Değişim Sürecindeki Fas
Monarşisi: Evrim mi? Devrim mi?
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 90
Kasım 2011
Arap Dünyasının İstisnai Krallığı:
Yerel Aktörler ve Arap-İsrail
Uyuşmazlığı Çerçevesinde Ürdün
Krallığı'nın Demokratikleşme
Deneyimleri
(Tr-Eng)

- ORSAM Rapor No: 91
Aralık 2011
Türkiye ve Arap Birliği'nin Suriye'ye Yaptırım Kararları ve Olası Sonuçları
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 92
Aralık 2011
Irak'ta İhtilafli Bölgelerin Durumu
(Tr)
- ORSAM Report No: 93
ORSAM Water Research Programme Report: 10
December 2011
Turkey and Wfd Harmonization: A Silent, But Significant Process
(Eng)
- ORSAM Rapor No: 94
Aralık 2011
Türkiye-Fransa Krizinde Algının Rolü: Fransızların Türkiye Algısı
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 95
Aralık 2012
Karikatürlerle Arap Baharı – 2
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 96
Aralık 2011
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak – 6
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 97
Ocak 2012
Karikatürlerin Dilinden Irak'ı Anlamak – 7
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 98
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 17
Ocak 2012
Kırgızistan'da Cumhurbaşkanlığı Seçimi ve Türkiye ile İlişkilerine Etkisi
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 99
Ocak 2012
Türk Siyasal Partilerinin Hatay'daki Suriyeli Sığınmacılar Konusundaki Açıklamaları ve Hatay'daki Siyasi Parti Temsilcileri ile Hareketlerin Suriye Olaylarına Yaklaşımları (Mart-Aralık 2011)
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 100
Ocak 2012
Irak İstatistikleri
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 101
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 11
Ocak 2012
Emniyetli İçme Suyu ve Sanitasyon Hakkı
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 102
Ocak 2012
Irak Hangi Şartlarda, Nasıl Parçalanabilir?: En Kötüye Hazırlıklı Olmak
(Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 103
Ocak 2012
Irak'ta Petrol Mücadelesi: Çok Uluslu Şirketler, Uluslararası Anlaşmalar ve Anayasal Tartışmaların Işığında Bir Analiz
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 104
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 12
Şubat 2012
Sınırşan Akiferler, Hukuku Taslak Maddeleri Üzerine Bir Değerlendirme
(Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 105
Şubat 2012
Irak Hukuk Mevzuatında Azınlıkların Siyasal Hakları
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 106
Şubat 2012
Irak Hukuk Mevzuatında Azınlıkların Siyasal Hakları
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 107
Şubat 2012
Uluslararası Hukuk ve Irak Anayasası Açısından Azınlıkların İnsan Hakları
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 108
Şubat 2012
Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın (EİT) Geleceği
(Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 109
Şubat 2012
Türkiye'nin Yükselişi ve "Bric" Bölgesi
(It)
- ORSAM Rapor No: 110
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 13
Mart 2012
Iran'da Su Kaynakları ve Yönetimi
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 111
Mart 2012
Suriye Kürt Muhalefetine Eleştirel Bir Bakış
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 112
Mart 2012
Iran İslam Cumhuriyetinde Anayasal Sistem ve Siyasi Partiler
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 113
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 18
Nisan 2012
Mongolia: A Developing Democracy and a Magnet for Mining
(Eng)
- ORSAM Rapor No: 114
Nisan 2012
Karikatürlerle Suriye Sorununu Anlamak - 8
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 115
Nisan 2012
Suriye'de Güvenli Bölge Tartışmaları: Türkiye Açısından Riskler, Fırsatlar ve Senaryolar
(Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 116
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 14
Nisan 2012
Fayda Paylaşımı Kavramı, Teorik Altyapısı ve Pratik Yansımaları
(Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 117
Nisan 2012
Musul'a Yatırım Geleceği Yatırım Demektir
(Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 118
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 19
Mayıs 2012
Ukrayna - Türkiye Ticari - Ekonomik Münasebetlerinin Analizi
(Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 119
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 20
Mayıs 2012
Bölgesel Gelişimin Trend ve Senaryolarının Araştırılmasındaki Araç: Jeopolitik Dinamikler
(Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 120
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 21
Mayıs 2012
Kazakistan Siyasi Sisteminin Gelişimi: 2012 Parlamento Seçimleri
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 121
Mayıs 2012
Musul'da Yerel Siyaset ve Irak Siyasetinde Yeni Dinamikler (Saha Çalışması)
(Tr - Eng - Ger)
- ORSAM Rapor No: 122
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 15
Mayıs 2012
Irak'ta Su Kaynakları Yönetimi
(Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 123
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 22
Haziran 2012
Küresel Göç ve Avrupa Birliği ile Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 124
Temmuz 2012
Türkiye Afrika'da: Eylem Planının Uygulanması ve Değerlendirme On Beş Yıl Sonra
(Tr – Eng - Fr)
- ORSAM Rapor No: 125
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 23
Temmuz 2012
Rusya'nın Ortadoğu Politikası
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 126
ORSAM Su Araştırmaları Programı Rapor No: 16
Temmuz 2012
Yeni Çerçeve Su Kanunu'na Doğru: Su Kanunu Taslağı Üzerine Notlar
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 127
Ağustos 2012
Suriye'de Kürt Hareketleri
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 128
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 24
Eylül 2012
Günümüz Şartlarında Türkiye - Belarus Ekonomik Münasebetlerinin Gelişimi
(Tr - Rus - Eng)
- ORSAM Rapor No: 129
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 25
Eylül 2012
Belarus-Türkiye: Devletlerarası İşbirliğinin Pozitif Dinamikleri
(Tr - Rus - Eng)
- ORSAM Rapor No: 130
Kasım 2012
Suriye Çerçevesi
(Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 131
Kasım 2012
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 26
"Üçüncü Dalga": Postmodernizm Jeopolitiği
(Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 132
Kasım 2012
Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Kerkük Ziyareti
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 133
Kasım 2012
Irak Kürdistan Bölgesi'nde Muhalefetin Doğuşu ve Geleceği
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 134
Kasım 2012
Irak Çerçevesi
(Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 135
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 27
Kasım 2012
Türkiye'nin Eski Sovyet Cumhuriyetleriyle Münasebetlerinin Özellikleri
(Tr - Rus - Eng)
- ORSAM Rapor No: 136
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 28
Kasım 2012
Türk-Ukrayna İlişkilerinde Entegrasyon Faktörü Olarak Türk-Kırım Münasebetleri
(Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 137
BLACK SEA INTERNATIONAL Rapor No: 29
Aralık 2012
Belarus'un Enerji Politikası ve Belarus'un Rusya ve AB ile Enerji Alanında Geliştirdiği İşbirliği
(Tr - Rus)
- ORSAM Rapor No: 138
Aralık 2012
Birlik mi, PYD'nin Güç Gösterisi mi? Erbil Anlaşmasından Sonra Suriye Kürt Dinamikleri
(Tr)
- ORSAM Rapor No: 139
Aralık 2012
Suriye'de Kürtler Arası Dengeler, Rejim Muhalifleri ve Türkiye: Çatışma-İstikrar Ayırımındaki İlişkiler Örneği
(Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 140
Aralık 2012
Kuzey Irak'ta İç Siyasal Dengeler ve Stratejik İttifak'ın Geleceği
(Tr – Eng)
- ORSAM Rapor No: 141
Aralık 2012
Irak'ta Türkmen Eğitiminin Durumu
(Tr)

AKADEMİK KADRO

Hasan Kanbolat	ORSAM Başkanı
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
Doç. Dr. Tank Oğuzlu	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Uluslararası Antalya Üniversitesi
Doç. Dr. Harun Öztürkler	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu Ekonomileri - Afyon Kocatepe Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet Şahin	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Doç. Dr. Özlem Tür	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ
Doç. Dr. İlyas Kemaloğlu (Kamalov)	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Habib Hümmüzlü	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Doç. Dr. Didem Danış	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Doç. Dr. Canat Mominkulov	ORSAM Uzmanı, Avrasya, El Farabi Kazak Milli Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Ahi Evran Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Bayram Sinkaya	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Dr. Jale Nur Ece	ORSAM Danışmanı, Deniz Emniyeti ve Güvenliği
Doç. Dr. Yaşar San	ORSAM Danışmanı, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv. Öğretim Üyesi
Dr. Süreyya Yiğit	ORSAM Danışmanı, Avrasya
Elmira Cheremisova	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, St. Petersburg Üniversitesi
Av. Aslıhan Erbaş Açikel	ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
Pınar Ankan Sinkaya	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ODTÜ Uluslararası İlişkiler Bölümü
Volkan Çakır	ORSAM Danışmanı, Afrika
Tamer Koparan	ORSAM Yönetici Editörü
Bilgay Duman	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Noyan Gürel	ORSAM Danışmanı
Oytun Orhan	ORSAM Uzmanı, Ortadoğu
Sercan Doğan	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Seval Kök	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Nebahat Tanrıverdi	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Shalaw Fatah	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Aytekin Enver	ORSAM Uzman Yardımcısı, Ortadoğu
Göknül Erbaş	ORSAM, Karadeniz
Tuğçe Kayıtmaz	Mütercim Tercüman
Uğur Çil	ORSAM, Ortadoğu

ORSAM Su Araştırmaları Programı

Dr. Tuğba Evrim Maden	ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı
Dr. Seyfi Kılıç	ORSAM Su Araştırmaları Programı Hidropolitik Uzmanı

ORSAM DANIŞMA KURULU

Dr. İsmet Abdülmecid	Irak Danıştay Eski Başkanı
Prof. Dr. Ramazan Daurov	Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü, Direktör Yardımcısı
Prof. Dr. Vitaly Naumkin	Rusya Bilimler Akademisi Doğu Çalışmaları Enstitüsü Direktörü
Dr. Abdullah Alshamri	ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - ORSAM Riyad Temsilcisi
Hasan Alsancak	İhlas Holding CEO
Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Ahat Andican	Devlet Eski Bakanı, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Dorayd A. Noori	Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı Yardımcısı
Prof. Dr. Tayyar An	Uludağ Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Dr. Ali Arslan	İstanbul Üniversitesi, Tarih Bölümü
Büyükelçi Shaban Muratı	Amavutluk Uluslararası Çalışmalar Enstitüsü
Başar Ay	Türkiye Tekstil Sanayii İşveren Sendikası Genel Sekreteri
Hediye Levent	Gazeteci (Suriye)
Prof. Dr. Mustafa Aydın	Kadir Has Üniversitesi Rektörü
Doç. Dr. Ersel Aydınlı	Bilkent Üniversitesi Rektör Yardımcısı & Fulbright Genel Sekreteri
Yaşar Yakış	Büyükelçi, Dışişleri Eski Bakanı
Patrick Seale	Ortadoğu ve Suriye Uzmanı
Prof. Dr. Hüseyin Bağcı	ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Prof. Aftab Kamal Pasha	Hindistan Batı Asya Araştırmaları Merkezi Başkanı
İtr Bağdadı	İzmir Ekonomi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Birliği Bölümü
Prof. Dr. İdris Bal	TBMM 24. Dönem Milletvekili
Yrd. Doç. Dr. Ersan Başar	Karadeniz Teknik Üniversitesi, Deniz Ulaştırma İşletme Mühendisliği Bölüm Başkanı
Dr. Sami Al Taqi	Orient Research Center Başkanı
Kemal Beyatlı	Irak Türkmen Basın Konseyi Başkanı
Barbaros Binicioğlu	Ortadoğu Danışmanı
Safarov Sayfullo Sadullaevich	Tacikistan Cumhurbaşkanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkan Yardımcısı

- Prof. Dr. Ali Birinci
Doç. Dr. Mustafa Budak
Doç. Dr. Hasan Canpolat
E. Hava Orgeral Ergin Celasin
Volkan Çakır
Doç. Dr. Mitat Çelikpala
Çetiner Çetin
Prof. Dr. Gökhan Çetinsaya
Doç. Dr. Didem Danış
Prof. Dr. Volkan Ediger
Dr. Serdar Aziz
Prof. Dr. Cezmi Eraslan
Prof. Dr. Çağrı Erhan
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen
Dr. Amer Hasan Fayyadh
Dr. Farhan Ahmad Nizami
Av. Aslıhan Erbaş Açıklak
Cevat Gök
Mete Göknel
Osman Göknel
Timur Göknel
Prof. Dr. Muhamad Al Hamdani
Numan Hazar
Habib Hüzmüzlü
Doç. Dr. Pınar İpek
Dr. Tuğrul İsmail
Prof. Dr. Alexandr Koleşnikov
Doç. Dr. İlyas Kemaloğlu (Kamalov)
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar
Doç. Dr. Şenol Kantarcı
Selçuk Karaçay
Doç. Dr. Nilüfer Karacasulu
Prof. Dr. M. Lütfullah Karaman
Doç. Dr. Şaban Kardaş
Doç. Dr. Elif Hatun Kılıçbeyli
Prof. Dr. Aleksandr Knyazev
Prof. Dr. Erol Kurubaş
Prof. Dr. Talip Küçükcan
Arslan Kaya
Dr. Hicran Kazancı
İzzettin Kerküklü
Prof. Dr. Mustafa Kibaroğlu
Dr. Max Georg Meier
Prof. Dr. Mosa Aziz Al Mosawa
Prof. Dr. Mahir Nakip
Doç. Dr. Tarık Oğuzlu
Prof. Dr. Çınar Özen
Murat Özçelik
Muhammed Nurettin
Doç. Dr. Harun Öztürkler
Dr. Bahadır Pehlivan Türk
Prof. Dr. Victor Panin
Doç. Dr. Fırat Purtaş
Prof. Dr. Suphi Saatçi
Doç. Dr. Yaşar Sarı
Ersan Sarıkaya
Dr. Bayram Sinkaya
Doç. Dr. İbrahim Sirkeci
Dr. Aleksandr Sotnichenko
Zaher Sultan
Dr. Irina Svistunova
Semir Yorulmaz
Doç. Dr. Mehmet Şahin
Prof. Dr. Türel Yılmaz Şahin
Mehmet Şüküroğlu
Doç. Dr. Oktay Tannsever
Prof. Dr. Erol Taymaz
Prof. Dr. Sabri Tekir
Dr. Gönül Tol
Av. Niyazi Güney
Doç. Dr. Özlem Tür
M. Ragıp Vural
Dr. Ermanno Visintainer
Dr. Umur Uzer
Prof. Dr. Vatanyar Yagya
Dr. Süreyya Yiğit
- Polis Akademisi
Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdür Yardımcısı
Milli Savunma Bakanlığı Danışmanı
23. Hava Kuvvetleri Komutanı
ORSAM Danışmanı, Afrika
Kadir Has Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Gazeteci (Orta Doğu)
YÖK Başkanı
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Galatasaray Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
İzmir Ekonomi Üniversitesi, Ekonomi Bölümü
ORSAM Danışma Kurulu Üyesi
Başbakanlık Atatürk Araştırma Merkezi Başkanı
Ankara Üniversitesi, Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Bağdat Üniversitesi, Siyaset Bilimi Fakültesi Dekanı
Oxford Üniversitesi İslami Çalışmalar Merkezi Yöneticisi
ORSAM Danışmanı, Enerji-Deniz Hukuku
Irak El Fırat TV Türkiye Müdürü
BOTAŞ Eski Genel Müdürü
BTC ve NABUCCO Koordinatörü
Beyrut Amerikan Üniversitesi Öğretim Üyesi
Irak'ın Ankara Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı
Emekli Büyükelçi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu
Bilkent Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Diplomat
ORSAM Avrasya Danışmanı
ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Vodafone Genel Müdür Yardımcısı
Dokuz Eylül Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Fatih Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Çukurova Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Rus-Slav Üniversitesi (Bişkek)
Kırıkkale Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Marmara Üniversitesi, Ortadoğu Araştırmaları Enstitüsü Müdürü
KPMG ,Yeminli Mali Müşavir
Irak Türkmen Cephesi Türkiye Temsilcisi
Kerkük Vakfı Başkanı
Okan Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı
Hanns Seidel Vakfı Proje Müdürü (Bişkek)
Bağdat Üniversitesi Rektörü
Erciyes Üniversitesi İİBF Öğretim Üyesi
ORSAM Danışmanı, Ortadoğu - Uluslararası Antalya Üniversitesi
Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Büyükelçi
Beyrut Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Afyon Kocatepe Üniversitesi
TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Pyatigorsk Üniversitesi (Pyatigorsk, Rusya Federasyonu)
Gazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü, TÜRKSOY Genel Sekreter Yardımcısı
Kerkük Vakfı Genel Sekreteri
ORSAM Danışmanı, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniv. Öğretim Üyesi
Türkmeneli TV (Kerkük, Irak)
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
Regent's College (Londra, Birleşik Krallık)
St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
Lübnan Türk Cemiyeti Başkanı
Rusya Strateji Araştırmaları Merkezi, Türkiye-Ortadoğu Araştırmaları Masası Uzmanı
(Gazeteci, Mısır)
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Gazi Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölümü
Enerji Uzmanı
ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
ODTÜ, Kuzey Kıbrıs Kampüsü Rektör Yardımcısı
İzmir Üniversitesi, İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dekanı
Middle East Institute Türkiye Çalışmaları Direktörü
Prens Group Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı
ORSAM Ortadoğu Danışmanı, ODTÜ, Uluslararası İlişkiler Bölümü
2023 Dergisi Yayın Koordinatörü
Vox Populi Direktörü (Roma, İtalya)
İstanbul Teknik Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri
St. Petersburg Şehir Parlamentosu Milletvekili, St. Petersburg Üniversitesi (Rusya Federasyonu)
ORSAM Avrasya Danışmanı

ORTADOĞU ETÜTLERİ YAYIN KURULU

Meliha Benli Altunışık	ODTÜ
Bülent Aras	Dışişleri Bakanlığı Stratejik Araştırmalar Merkezi Başkanı
Tayyar An	Uludağ Üniversitesi
İlker Aytürk	Bilkent Üniversitesi
Recep Boztemur	ODTÜ
Katerina Dalacoura	Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
F. Gregory Gause	Vermont Üniversitesi (ABD)
Fawaz Gerges	Londra Ekonomi Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Ahmet K. Han	Kadir Has Üniversitesi
Raymond Hinnebusch	St. Andrews Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Rosemary Hollis	City Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Bahgat Korany	Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)
Peter Mandaville	George Mason Üniversitesi (ABD)
Emma Murphy	Durham Üniversitesi (Birleşik Krallık)

ORTADOĞU ANALİZ YAYIN KURULU

Prof. Dr. Meliha Benli Altunışık	ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Hasan Kanbolat	ORSAM Başkanı
Doç. Dr. Hasan Ali Karasar	ORSAM Danışmanı, The Black Sea International Koordinatörü - Bilkent Üniversitesi
Yrd. Doç. Dr. Serhat Erkmen	ORSAM Danışmanı, Ahi Evran Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Bölüm Başkanı

MithatpaŐa Caddesi 46/6 Kızılay-ANKARA
Tel: 0 (312) 430 26 09 Fax: 0 (312) 430 39 48
www.orsam.org.tr, orsam@orsam.org.tr